Է. ՏԱՐԻ 1884 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 20 ԱՀԵԿԱՆ 4382 — Հ.Տ. 27 ԱՊՐԻԼ 1890 — Ն.Տ. 9 ՄԱՅԻՍ 1890 — ՀԻՋՐ. 20 ՌԱՄԱ ԴՆ 1307 — ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
«ԱՐԵՒԵԼՔ» ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آروه‌لك

غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԻՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ Հասցէ Տարեկան գրանցման արժէքի	160
» » Վեցամեայ » »	80
» » Եռամսեայ » »	40
Դուրսը » Տարեկան » »	200
» » Վեցամեայ » »	100
Սաստ երկրների տարեկան գրանց	56
» » Վեցամեայ »	28

Դուրս զրկուած լրագրոց Հասցէ ուզողը Տոչկեանքի վրայ է ինչպէս նաեւ զրկուած նամակ կամ գրութիւն եւ չարուիր

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 27 ԱՊՐԻԼ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ԴԱՏԱՍՏԱՆ ՇԱՀԱԳԻԾՈՒԹԵԱՆ

Ինչպէս Հեռագրերն երէկ ծանոյց, այս երկուշաբթի սկսաւ Բոնթուառ տ'Էսքոնթի Դրամատան և Պղինձի կամ Մետաղաց Ընկերութեան նախկին վարիչներուն դատաստանն, առաջի պատժական դատարանին Փարիզի, սոյն կրկին հաստատութեանց մնանկութեամբ շատ մը հանրային և անհատական վնասներ ու կորուստներ պատճառելուն համար։

Երեկի Սուրհանդակաւ առնուած փարիզեան լրագրերէն կը տեղեկանանք թէ այս դատաստան տասն նիստեր պիտի գրաւէ, և ամեն սեղանաւորական դատերու նման այս երկար վիճաբանութիւնք, թուանշաններով խճողեալ, հրապուրիչ ընթերցանութիւն մը չեն ընծայեր։ Բայց սեղանաւորական և տնտեսական տեսակէտով խնդրոյն մեծ կարեւորութիւնը նկատելով, դատին ամփոփ համառօտութիւնը կը ներկայացնենք մեր ընթերցողաց։ Միայն ընդհանուր դատախազին ամբաստանագիրն՝ եթէ հարկ լինէր թարգմանել՝ ծալրէ ի ծայր ամբողջ Աբէ-Եւէր կրնար լեցունել։

Ամբաստանագիրը նախ կը յիշեցնէ Բոնթուառ տ'Էսքոնթի փարիզեան Դրամատան հաստատ և հանրօգուտ ընկղմաւորութիւնն։ 1848ին հիմնեալ և վաւերացեալ Տէրութենէն, իրեն պաշտօն դծուած էր գործառնութիւնները դիւրացնել առեւտրական թղթեր կոտրելով, արժէթղթոց վրայ դրամ փոխ տալով, ընթացիկ հաշիւներ բանալով, աւանդներ ընդունելով, և այս սոսկ սեղանաւորական գործողութեամբք ի վերջ 1888ի կը ցուցնէր 80 միլիոն ֆր.ի դրամագլուխ, 20 միլիոն ֆր.ի պահեստ, և վերջացեալ տարւոյն համար ութ միլիոն ֆր.ի շահ։

Այն ժամանակ Վարչական Խորհրդոյ առենապետն էր Պ. Իսուառ Հէնչ, և իւր պաշտօնակիցք էին Պ. Ալպէռ Հէնչ, Պ. Լավէսիէռ և այլ մեծասան անձինք։ Երեք հաշուեքննիչք կային, և Տնօրէնն էր Պ. Տանֆէռ-Ռոշռօ։

1889 մարտ 5ին, Տնօրէնն ինքնասպան եղաւ։ Բոնթուառի բաժինք յանկարծ 1,070 ֆր.էն 75 ֆր.ի ինկան։ Դրամատունը դադրեցուց գործերը։ կառավարութեան կողմէ հաշուեքննիչ կարգեցան Պ. Մոռօ և Պ. Մոնշիքուռ, որք իրենց տեղեկագրով յայտարարեցին թէ ընկերութեան դրամագլուխն և պահեստն, 100 միլիոն ֆր., փճացած են։ Հաւիւ 10 միլիոն ֆր.ի սնացուածք ազատած էր, որոյ վրայ աւելցաւ 24 միլիոն ֆր.ի դումարը, զոր Վարչական Խորհրդոյ անդամք իրենց քսակէն տուժեցին բարեկամաբար, նիւթական ինքնուս համար դատի չենթարկուելու նպատակաւ, և միայն Պ. Հէնչ դուրս թողուեցաւ այս բարեկամական կարգադրութենէն։ Այս 34 միլիոն ֆր.ը բաժնետերաց բաշխուեցաւ, և աւանդատուաց դրամն ետ տրուեցաւ՝ ուրիշ Դրամատուներէ փոխառութեամբ։

Ի՞նչ էր այս ահռելի քայքայման պատճառն։ Ի՞նչպէս մի քանի օրէն կը խորտակուէր Ֆրանսայի ամենէն պատուաւոր եւ ամենէն հաստատուն ճանչուած Դրամատունն մին, որուն ժողովրդական դասեր եւ ընտանեաց հարք ամենէն աւելի կը վստահէին։

Պատճառն ամէն ոք գիտէ այսօր։ Աբէ-Եւէր եւս այս մասին երկարօրէն դրեց անցեալ ծարի։—Պղինձի շահադիտութիւնն էր պատճառ այս խորտակման։

Այս վանդալից գործն 1881ին յղացաւ Պ. Սըքրէթան, երեւելի Ֆրանսացի սեղանաւոր, գեղարուեստից բարեկամ, որ տասն միլիոն ֆր. ծախսած էր իւր հոյակապ ապարանքին մէջ Ֆրանսացի և օտար նշանաւոր պատկերհանից գործերն հաւաքելու, և որոյ գեղարուեստական ճաշակը զինք չէր արգիլեր ճարտարագործական ընդարձակ ձեռնարկութեանց պարապելէ։ Իրեն ընկեր էր Պ. Լավիսիէռի և Որդւոյն Տ.ունն, որոյ անդամներէն մին ալ Բոնթուառի Վարչական Խորհրդոյն անդամ կը դտնուէր։

Պղինձի վրայ իւր մասնակի գործողութեամբք քաջալերեալ, Պ. Սըքրէթան իւր ընկերոջ հետ 50 միլիոն ֆր.ի դրամագլխով ընկերութիւն մը կազմեց, հրապարակի վրայ տրամադրելի պղինձն իւր ձեռաց մէջ ամրապնդելու և լաւ կամ վաճառելու համար։ Բովանդակ աշխարհի պղինձի հանքերուն հետ պայմանագրեր կնքեցաւ։ [illegible] Դրուած պղինձն իրեն միայն ծախուի։

Մասամբ յաջողեցաւ։ 1887ին, աշխարհի վրայ պղինձի բովանդակ արտադրութիւնն 220 հազար տակառ չափ էր։ Մետաղաց ընկերութիւնն յաջողեցաւ 180 հազարն իւր ձեռքն անցուցնել։ Պղինձը քանի գնաց բարձրացաւ։ Հանքային ընկերութիւնք ոմանք ծանր պայմաններ դրին, և Պ. Սըքրէթան հարկադրեցաւ ահագին դրամագլուխներ հաւաքել՝ ո՛և իցէ գնով իրեն առաջարկեալ պղինձը դնել կարենալու համար։

Ընկերութիւնը նոր ոյժերու կը կարօտէր։ Պ. Սըքրէթան նախ անգլիացի դրամատեարց դիմեց, յետոյ Ռոշիլտներուն, և ի վերջոյ Բոնթուառէն խնդրեց որ իւր սեղանաւորը լինի։ Արդէն Բոնթուառին համար պղինձի ընկերակցութիւնն անծանօթ բան մը չէր։ Պ. Էմիլ Լավիսիէռ, Մետաղաց ընկերութեան Վարչական Խորհրդոյն Ատենապետը, Բոնթուառ տ'Էսքոնթի Վարչական Խորհրդոյն անդամ էր։ Հէնչ դերդաստանն երկուց ձեռնարկութեանց մէջ եւս անդամներ ունէր։ Պ. Տանֆէռ Ռոշռօ, երկուքին մէջ ալ բաժին ունենալով, երկուքին հաւասար հոգ կը տանէր։ Այնպէս որ Բոնթուառն և Մետաղաց ընկերութիւնը դործնականապէս ձուլուեցան։

Բոնթուառի վարիչք, վստահելով Պ. Սըքրէթանի որ կը հաւատար թէ 70 միլիոն ֆր.ի այժ ունեցող խոշոր փոխատուներու խմբակ մը իրեն աջակից կը դտնուի, հաւանեցաւ իւր պղինձին վրայ փոխառութիւններ ընել իրեն և երաշխաւորել իւր կնքած պայմանագրերը մինչեւ . . . մինչեւ հինգ հարիւր միլիոն ֆր.ի արժողութեամբ։

Պ. Սըքրէթան և իւր սեղանաւորական տունը՝ Բոնթուառը՝ գրէթէ բացարձակ տէր եղան պղինձի հրապարակին։ Բայց հանքատեարց դրամ վճարելու համար պէտք էր մէկ կողմէ ծախել մթերուած պղինձն, և չահաւոր դնով ծախել։

Արդ, բան մը կայ զոր Պ. Սըքրէթան չէր մտածած բնաւ։ Պղինձի գնոյն տարօրինակ բարձրանալը տեսնելով, պղինձ գործող արհեստաւորքը չդնեցին այլ եւս, կամ կարելի եղածին չափ քիչ բան գնեցին։ Հին պղինձներ ի հրապարակ ելան, և ահռելի մրցում մ'ըրին Պ. Սըքրէթանի մթերած նոր պղինձներուն դէմ։ Այն միջոցին Կ. Պոլսոյ մէջ ևս ակներեւ էր՝ մի կողմէ պղինձի գնոյն բարձրանալն և միւս կողմէ մայրաքաղաքիս մէջ և իւր գաւառս հին պղինձներու փնտռուին։ Հանքատեարք տուին իրենց պայմանագրած պղինձն, որ դիզուեցաւ ՀՀաց պղինձի ընկերութեան մթերանոցներուն մէջ։

Ոչ նուազ բանաստեղծ քան արուեստասէր և . . . պղնձասէր, Պ. Սըքրէթան կը գրէր այն երջանիկ աւուրց մէջ ուր մեծամեծ ակնկալութիւններ կը դնէր իւր խիզախ ձեռնարկութեան վրայ։—«Պղինձը թագաւորն է սեղանաւորութեան։ Ողջունե՛նք զայն ա[illegible] ոսկւոյ յաւելմամբ գնոց, իբրեւ վճռական մը որ սաք կը դնէ օտար երկրի մը վրայ»։

Բայց երբ պղինձը գնորդ չդտաւ, պէտք եղաւ դինը կարել։ Ընկերութեան տոկունութեան վրայ վստահութիւնը խախտեցաւ երբ պայմանաժամէն հասան, և պատրաստ դրամ չկար՝ պղինձը ծախուած չլինելով։ Պ. Տանֆէռ-Ռոշռօ, իբրեւ Բոնթուառի Տնօրէն, պարտաւոր էր 1889 մարտ 5ին 20 միլիոն ֆր.ի պարտք մը վճարել Մետաղաց Ընկերութեան հաւուրն, և դրամ չուներ։ Ռեվոլվէր մը կրնար դնել սակայն, և ինքնասպան եղաւ նոյն օր։

Հաշուեյարդարներուն եղրակացութիւնն է թէ այս ձեռնարկութեան մէջ 152 միլիոն ֆր. կորսուած է պղինձի վրայ և 22 միլիոն ֆր. անդի վրայ։ Այս ողբալի վախճանն ունեցաւ Բոնթուառ տ'Էսքոնթի, որ վաճառականութեան դործերը դիւրացնելու նպատակաւ կազմուած էր, և իւր յիմար շահադիտութեամբք կը փճացնէր այնչափ ընտանեաց հայրերու քրտանց վաստակն։

Ընդհանուր դատախազի օգնական Պ. Ժիւսթէն Սելիկմանի ամբաստանագիրը, խնդրոյն պատմութիւնն ընդլայնեալ, կը նշանակէ դիմաւոր յանցապարտներն և անոնց պատասխանատուութեան տեսակն ու չափն։

Երկուց հաստատութեանց Վարչական Խորհրդոց անդամներէն չորսը մասնաւորապէս պատասխանատու են, և պատժական դատարանի առջեւ կը քաշուին՝ Պատժական Օրէնսդրքին մէջ նշանակեալ յանցանքներ դործելուն համար։

Ասոնք են Պ. Պ. Սըքրէթան, Իսուառ Հէնչ, Լավէսիէռ և Ժուպէռ։

Պ. Սըքրէթան ամբաստանեալ է՝ վճառք մը դրաւելով իւր ձեռաց մէջ հաւաքելուն համար, և այս կերպիւ պղինձի գինն արուեստակեալ կերպիւ բարձրացնելուն համար, որ Պատժական Օրէնսդրքին 419 րդ յօդուածով նախատեսեալ յանցանք մ'է, որոյ պատիժն է մէկ ամիսէն մինչեւ մէկ տարւոյ բանտարկութիւն։

Պ. Սըքրէթան ամբաստանեալ է նաեւ գործոց կնքած յաջողութիւն մը ցոյց տալուն համար, և Մետաղաց Ընկերութեան բաժնետերաց կեղծ շահաբաժիններ բաշխելուն համար, որով շատ մը մարդիկ խաբեց, յանցանք նախատեսեալ Ընկերութեանց վրայ 1867ի օրէնքով, որ մէկէն մինչև հինգ տարւոյ բանտարկութիւն կը տրամադրէ։

Նոյն պատասխանատուութեան ենթարկեալ է Պ. Էմիլ Լավէսիէռ, նախկին ատենապետ Վարչական Խորհրդոյ Մետաղաց Ընկերութեան։

Պ. Ժուպէռ եւս, Փարիզի Դրամատան Տնօրէնն, որ նոքէն անդամակցած է նոյն Վարչական Խորհրդոյ, իբրեւ մեղսակից ամբաստանեալ է, Ընկերութեանց վերաբերեալ օրէնքին հակառակ շարժելուն համար։

Պ. Էմիլ Լավէսիէռ ամբաստանեալն՝ իբրեւ անդամ Վարչական Խորհրդոյ Բոնթուառ տ'Էսքոնթի՝ իրենց բաժնետերաց կեղծ շահաբաժիններ բաշխելուն համար։ Այս դատապարտելի միջոցը դտած էին՝ բաժնետերաց մէկ մասին մտահոգութիւնը թմրեցնելու և ձախող ճամբու մը մէջ մտած Դրամատունն իրեւ յաջող վիճակի մէջ ցոյց տալու համար։

Ընդհանուր դատախազը շատ խրատելի կը պահարակէ Պ. Հէնչ, Բոնթուառի Ատենապետն, որ անձնապէս շահակից էր Մետաղաց գործին մէջ, և Պ. Տանֆէռ-Ռոշռոյէ աւելի պատասխանատուութեան բաժին մ'ունեցած է՝ Բոնթուառի ներքին կանոնագրոյն հակառակ՝ Պ. Սըքրէթանի տրամադրութեան ներքեւ դնելով Բոնթուառի մնուկն, և այսու չարաչար գոր ծածելով թէ՝ բաժնետերաց և թէ կառավարութեան վստահութիւնն, որ հաստատած էր իւր ընտրութիւնն իբրեւ Ատենապետ։ Այս կանոն դրուած է որպէս զի բախտախնդիր մարդոց ձեռքը չանցնին դրամական հաստատութիւնք ուր ժողովուրդն իւր դրամը կը վստահի, բայց հակառակ այդ կանոնին, Պ. Հէնչի նման բախտախնդիրներ շատ անդամ յաջողած են սեղանաւորական բարձր դիրքերու հասնիլ, և չարաչար գործածելով իրենց վրայ դրուած վստահութիւնը։

Ներքին գործոց նախկին նախարար Պ. Վալտէք-Ռուսօ կը պաշտպանէ զՊ. Սըքրէթան, և այլ առաջնակարգ փաստաբանք կը պաշտպանեն միւս երիք ամբաստանեալները։

Մետաղաց ընկերութեան դժբախտ բաժնետէրերէն մաս մը միացած են ընդհանուր դատախազութեան հետ՝ իրեւ անձնական դատախազ, և կ'ամբաստանեն ընկերութեան միւս վարիչներն ևս զորս հարցաքննիչ դատաւորն անպարտ արձակած էր՝ բաւական գործոն մասնակցութիւն չունենալուն համար։

Զորս դիւաւոր ամբաստանեալք և իրենց ոգան թողուած ընկերք արդէն դրամապէս պատժուած են ըստ բաւականին, իրենց բովանդակ անձնական հարստութիւնը թողլով բաժնետերաց, որպէս զի վնասուց պահանջում չընեն։ Պ. Սըքրէթան մանաւանդ հարկադրուած է վճառել իւր հոյակապ ապարանքն և պատկերաց աքանչելի հաւաքածոյն, զորս գնած էր Մետաղաց ընկերութիւնը կազմելէն յառաջ։

Բայց այսչափ քաւութիւն մը անբաւական է, քանի որ իրենց անխոհեմութեամբք, կանոնազանցութեամբք եւ շահամոլութեամբք շատ մ'ընտանիքներու ապրուստը փճացուցած են։ Աւուր հացի կարօտ թշուառ մը հաց գտնելուն համար կը բանտարկուի։ Ինչո՞ւ չբանտարկուին այս մեծանուն դրամատէրերը, սեղանաւորներ ու գործիչներ, որք գողութեանց մեծագոյնը կը գործեն, հասարակութեան վստահութիւնն տարօրինակ ընչաքաղցութեան կրից յաղուրդ տալու համար միայն։

ՊԱԼԿԱՆԵՈՆ ԳՈՐԾԵՐ

Որովհետեւ դիւացիք չեն ուզեր աշխատիլ Եամպրի-Պուրկասի երկաթուղւոյն շինութեան, Պ. Սթամպուլով, որ ո՛չ մէկ գործութեան առջեւ կը կասի, պատերազմական նախարար Մուֆթուլով դնդապետին միջոցաւ տնօրինեց որ զորքերն աշխատին այս կարեւոր շինութեան։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ Ի ՌՈՒՍԻԱ

Ժամանակէ մ'ի վեր ռուս կառավարութիւնը մասնաւոր ուշադրութիւն մը կ'ընծայէ ռազմական երկաթուղեաց։ Ապրիլ 28ին Նախարարաց Խորհուրդը Զարին նախագահութեամբ նիստ մ'ընելով, որոշեց Պետերբուրգեան հաշուոյն գնել բոլոր այն երկաթուղւոյ գծերը որք ռազմական կարեւորութիւն ունին, կամ կրնան ունենալ։ Լեհաստանի մէջ և արեւմտեան սահմանաց վրայ մեծաւ վութաջանութեամբ յառաջ կը տարուին երկաթուղւոյ շինութիւնք, և տեղ տեղ նոր գծեր կը շինուին արդի դծերուն երկայնութեամբ։

ԱՆԳԼԻԱՑԻՔ ԵՒ ԱՖՐԻԿԷ

Անգլիացիք լաւ գործ մ'ըրին Արեւելեան Ափրիկէի մէջ։ Անգլ.-գաղթական ընկերութեան նախագահ Պ. Մաքէնզի յարատարութիւն մը հրատարակելով, ծանոյց թէ Ընկերութեան հետ գաղնագրեր կնքած եղերաբնակ ցեղերուն անդամք այլ ևս իրենց դերի չպիտի նկատուին, ինչ դերքի և ի՛նչ վիճակի մէջ ալ լինին։ Ամեն անոնք որ ազատ դերի են, այսու յարատարութեամբ ազատագրեալ են, առանց ո՛և է փոխարինութիւն վճարելու գերեստարց։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ ԵՒ ԱՖՂԱՆՍՏԱՆ

Անգլիական լրագրութիւնը բերկրութեամբ կ'ողջունէ մեծ ձեռնարկութեան մը բարեյաջող աւարտումը։ Քէթայի և Գանտահարի միջեւ Խոճագի փոպոզոյն (Բիէնէ) չինութիւնն աւարտած է։ Այս փոպոզին անգլիական Հնդկաստանը կը միացնէ ուղղակէս հարաւային Աֆղանստանի հետ, որով Անգլիացիք կարող կը լինին իրենց Հնդկաստանի զօրքերը կարճ ժամանակի մէջ ի հարաւային Աֆղանստան թափել, Գանտահարի կողմը, կեդրոնական Ասիայէն եկող (ռուսական) բանակի մը յառաջխաղացութիւնը խափանելու համար։

ԴԱԼՄԱՏԻԱ

Խրուաթաց երկրին մէջ արդարութիւնն երբեմն արտակարգ դժուարութեանց կը բախի։

Աւստրիոյ գատական նախարարութիւնն հրամանագիր մը հանեց, որով Քաթարոյի գաւառին մէջ երդուեալ դատաւորաց դրութիւնը խափանեալ թէ Դալմատիայէն տակաւին փախստական կը դտնուին իբր եօթն հարիւր անձինք, որոցմէ առնուազն 200ին դէմ դատական ամբաստանութիւնք կան։ Եթէ երդուեալ դատաւորաց դրութիւնը վերահաստատի, փախստականք անմիջապէս կը վերադառնան, եւ միանգամայն երդուեալ դատաւոր եւ ամբաստանեալ դղրով, անպարտ կ'արձակեն այն փախստականներն իսկ որոց դէմ ծանրագոյն ամբաստանութիւնք կան։ Ուստի, Դալմատիոյ դատաւորք խոհեմութիւն կը համարին դէթ տարի մ'ևս երկարաձգել արդի բացառիկ դրութիւնն, յորում քաղաքացի երդուեալք չեն մասնակցիր դատարանաց, և կառավարութենէն կարդեալ դատաւորք միայնակ կ'ողջոյն ամբաստանելոց յանցապարտութիւնն ու պատիժը միանդամայն։

ԿԱԼԿԱՍԻԱ

Որովհետեւ երկիւղ կ'արտայայտուէր թէ Կալկասիոյ նաւթահորք ի մօտոյ պիտի սպառին, Պաթումի անգլիական հիւպատոս Պ. Փիլբոք այս խնդրոյ վրայ յատուկ տեղեկագիր մը ղրկեց։

—)(140)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ՁՈՒՐՈՒՐԴ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ռընօտիէռ իր վերարուժական գործիները միատեղ բերած էր։ Բանի մը կտոր լաթ բերել տուաւ եւ գործողութիւնը կատարեց։ Հիւանդն ա՛յն աստիճան թմբրութեան մատնուած էր, այնքան սառաւիկ էր իր անզգայութիւն, որ չարժուեցաւ մը չբրաւ իր մարմինը կտրող նշարակին, զոյն այրող հրաշէկ երկաթին տակ։

Բժիշկը գլուխը կ'որորէր։ Իր բրածն հաւանականութիւն մը չի փախցուներու եւ խղճահարութիւն մը չունենալու համար էր միայն։

Ցեղոյ դեղագիր մը գրեց։

—Այս դեղերը իմ քովս կը գտնուին, ըսաւ ագարակապանին։ տուն դառնալուս՝ դեղագիրը կը պատրաստեմ, եւ գործածութեան եղանակը կըսեմ ձեզ։

—Վաղը չէ՞ք դար։

—Վաղը՞, ըսաւ մտախոհ կերպով մը։ Բայց չեմ կարծեր որ այս մարդ մինչեւ վաղը ապրի։ Այս արկածը ի՞նչպէս պատահեցաւ։

—Եղեւիններու անտառն մէջ պատահեցաւ . . . սպասաւորն անոնց աւելորդ ոստերը մաքրելու վրայ էր . . . եւ աշխատած պահուն բացատանին մոտեցաւ երկու ամիս առաջ ածխատէ մեռած ձիու մը կմախքը թաղելու համար։ հաւանարար ագուէներն հանած էին զոյն հողէն, վասն զի գաւակը դուրս մնացած էր։ Վրան ճանճեր կային որք թռան։ Մարդը կարեւորութիւն չընծայեց . . . վանդը չէր նշմարեր . . . և շարունակեց ոստերը կտրել, երբ յանկարծ վիզէն խայթուած մը զգաց։ Ճանճ մը խայթուածքն էր . . . գիտէք որ այդ տեսակ բաներու կարեւորութիւն չընծայուիր . . . սակայն իրիկուան ուռեցած էր և յաջորդ օրը ժանտախտէ կամ քուէրայէ բռնուած մարդու մը նման կը փսխէր։

—Եւ սակայն, ինձ իմաց տալէ առաջ, դեռ բաւական ժամանակ սպասեցիք։

—Բժիշկը սուղի կը նստի, ըսաւ գիւղացին։

—Գլէթ ձին նորէն թաղել տուիք։

—Դեռ ոչ։ Բոլոր ուշադրութիւններս հիւանդին վրայ դարձուցինք։

—Առանց մտածելու թէ ուրիշներ ալ կրնային զոհուիլ։

—Այսօր կ'երթամ, պարոն Ռընօտիէռ, այսօր կ'երթամ, և կը խոստանամ ձեզ թէ ձին այս իրիկուն աւազին մէջ պիտի թաղուի այնքա՛ն խորունկ կերպով որ աղուեսները չպիտի կրնան գտնել զայն։

—Պէտք է որ այնպէս ընէք։

Եւ վայրկեան մը մտածելէ յետոյ։

—Եղեւիններու անտառը ասկից հեռո՞ւ է։ Ագարակի բնակիչներուն համար վտանգ չկայ՞։

—Սկրատնէն Սիւլի տանող ճանրուն մէջտեղն է, աւազանին մոտ . . . եղեւիններուն անտառը դաշտին մէջտեղն է, և շուրջը շաղանակենիներ կան։

—Գիտեմ։

Ագարակապանէն բաժնուեցաւ և նշան մը ըրաւ Պակաթէլին։

—Դուն Սէրատոն կը դառնաս և ճանրուն ծայրը ինձ կ'սպասես, աւազանին դէմ, որուն արեգական տակ փայլելը կը տեսնես ասկից։ Ես կուգամ կը հասնիմ քեզ։ Քիչ մը քալելու պէտք ունիմ։

—Այս տաքին, մտածեց Պակաթէլ, զարմանալի՛ գաղափար։

Զին քաշած չէր կառքէն, շատանալով շոքին մէջ կեցուցնել զոյն, սպլատան ներքեւ։

Կառք նստաւ ու մեկնեցաւ։

Ռընօտիէռ դաշտօրէից մէջ մնաւ։

Ագարակապանը մեքենաբար կը դիտէր անոր հեռանալը։

—Կարծես թէ եղեւիններու կողմը կերթայ։

Հետաքրքրութենէ մրուած սպասեց։

Տասն վայրկեանէն նշմարեց արդարեւ բժիշկը որ եղեւիններու անտառը կը մըտնէր, աջ կողմէն։ Պակաթէլ, կառքին նըստարանին վրայ, հանդարտօրէն կը հետեւէր ճանրուն։

—Տեսնել ուզեց, ըսաւ ինքնին Մարթինիէի ագարակապանը։ Բաւական է որ զինքն ալ չի խայթեն։

Ռընօտիէռ կը հետեւէր փոքր արահետներուն որք եղեւիններու անտառը կանոնաւոր քառակուսիներու կը բաժնեն։

Դժուարութիւն չի քաշեց բացատանը գտնելու համար, հետեւելով ոստարեկ ծառերուն որոց կանաչ մնացած ճիւղերը դիզուած էին ատ ատ անդ։

Բացատանին մէջ, երեք չորրորդ մասամբ թաղուած կերեւէր ձին։

Արեգակն արձակած էր իր ճառագայթներն որք մահաբեր ժանտահոտութիւններ յառաջ կը բերէին։

Ու բիւրաւոր ճանճեր կը թռչտէին, գեւոն կ'ելնէին ու նորէն կը թռչտէին։

Ռընօտիէռ, ծառերուն տակ, կը դիտէր սրտաբեկ եւ զարհուրած։

—Ահա՛ մահը, մրմնջեց . . . սոսկալի մահ մը, . . . մահ մը որուն արժանի եմ։

Բացատանին մէջ՝ այդ տեղը հնոցի մը կը նմանէր։ Դաշտին մէջ քիչ մը օդ կար հորիզոնին տարածութեան պատճառաւ, իսկ հոն՝ ուր մնած էր տոքթորը . . . կրակարանի սաստիկ տաք մը կը տիրէր։

Բացատանը բաւական նեղ էր և ամեն կողմէ չոջապատեալ հաստ եղեւիններով որք չոջափակ մը կը կազմէին։ Արեգակն ճառագայթները կեդրոնացած էին այնտեղ և Ռընօտիէռ՝ քանի մը քայլ առնելէ յետոյ՝ կանգ առաւ, առանց շունչ առնելու, խեղդուելու վիճակի մէջ, քիթերն ուժգին բարձելով, աչքերն և ուղեղը արիւն լցուած։

Ճանճերը տեղերնուն չէին շարժեր։ Կարծես կը քնանային իրենց մահացու ճարակին վրայ, իրենք ալ հրատապ ջերմութեան տակ ընկճեալ։

Ռընօտիէռ ծռեցաւ, ափ մը աւազ ժողվեց ու նետեց թռնուաւոր ճանճերու երամին վրայ։

Ճանճերու ոլորապտոյտ յորձանք մը բարձրացաւ ձիուն վրայ, եւ դրեթէ անմիջապէս յետոյ անոր վրայ թառեցաւ վերըստին։

Ոչ մին բժշկին կողմը եկած էր։

—Ցիս չէ՞ն ուզեր, ըսաւ հեգնութեամբ։

Եղեւիներ երեք չորս ճիւղ ժողվեց ու անոնցմով ցրուեց ճանճերու երամն որ գլխուն շուրջը բարձրացաւ, բզզալով ու սպառնալով։

Ճիւղերը գլխուն վերեւ շարժեց զանոնք ցրուելու համար, յետոյ անոնց սաւառնման հետեւեցաւ հետաքրքրութեամբ։

Մեծագոյն մասը մացառներուն մէջն խորութեանց մէջ անհերեւոյթ եղած էին։

Մի քանիները ձիուն վրայ թառած էին։

Շատերն ալ դրդռուած, Ռընօտիէռի շուրջը կը դառնային։ Այս վերջիններուն վրայ հսկել սկսաւ։

—Ասոնցմէ մէկը պիտի սպաննէ զիս, մտածեց։

Երեք չորս ճանճեր կեցած էին իւր թեղանիքին վրայ, սակայն իսկոյն թռան։ Ռընօտիէռ, ոտքի վրայ կեցած, ո՛ր և է շարժում չէր ըներ։ Անոնցմէ մին իւր վզին վրայ եկաւ։ Եւ իւր ամբողջ մարմնով սոսկման դող մը ունեցաւ։ Ճանճը թռաւ առանց զինքը խածնելու, սակայն քաջութիւն առնելով, չը հեռացաւ ու սկսաւ թռչտիլ իւր ականջներուն մօտ, ձախէն յայ, անդադար, իրր թէ ընտրել ուզէր այն տեղն ուր պիտի դնէր իւր թոյնը։

Ռընօտիէռ չատ լաւ կը տեսնէր զայն։

—Այս պիտի ըլլայ զիս սպաննողը, կ'ըսէր ինքնիրեն։

Եւ արդարեւ, իր շուրջը այդ ճանճը միայն մնացած էր։ Ցաւոր ու սպառնալից էր այն։ Արեգական ճառագայթից տակ կը փայլէր թեւաւոր զմրուխտի մը պէս։ Աքանչելի էր։ Եւ միանգամայն սոսկալի։

Կամաց մը, զայն չ'ահաբեկելու համար, Ռընօտիէռ վեր առաւ թեգանիքը եւ մինչեւ արմուկը մերկ բազուկը անոր ներկայացուց։ Ճանճը իսկոյն նշմարեց զայն ու այն կողմը թռաւ։ Անոր վրայ յարձակելէ առաջ, կարծես կ'ուզէր ապահով ըլլալ թէ թափարդ լարուած չէր։ Զեռքին վրայ նստաւ։

Զեռքէն մինչեւ արմուկը ելաւ, ատեն ատեն կանգ առնելով, նորէն թռչելով ու նորէն կանգնանալով, բուռն ոստոստումներով։

Մէջտեղը կը գտնուէր արդէն, սակայն յագեցած ըլլալով, չէր փորձեր ծծել կեանքն այդ սպիտակ ձեռքին զոր իրեն կը կարիանէին։ Կապոյտ երակներու ուռեցքին վրայ, ալ չ'շարժեցաւ։

Ռընօտիէռ, բոլորովին գունատ, կը դիտէր զայն։

—Վերջապէս կը յօժարի . . . ըսաւ։

(Շարունակ.)

կելով իւր կառավարութեան, կ'ըսէ թէ վախու պատճառ չկայ առայժմ. եթէ Ապչէրոնեան թերակղզին, ուստից կ'արտադրուի Կուկասեան քարիւղն, անբաւական դայ կամ սպառի, տակաւին ուրիշ նաւթաբեր ընդարձակադոյն վայրեր կան Կասպից ծովու երկայնութեամբ ի Խըզրզինի – Անեաթա, նաեւ Շամախիի մօտերը, զորս դեռ չեն բանեցներ գրամատեարք, որովհետեւ պէտք չկայ. բայց երբ նոր նաւթահորեր գտնել պէտք լինի, անշուշտ հոն պիտի դիմեն գործարանատերք. Այսպիսի տագնապ մը մնայուն չերեւիր։ Ի Պաքու շատ մը հին հորերէ դատ օրք կանոնաւորապէս նաւթ կ'արտադրեն, տակաւին ուրիշ երեք աղբիւրներ եւս կան օրք անընդհատ կ'արտադրեն օրական աւելի քան հինգ հազար տակառաչափ։

ԱԶԳԱՑԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԱԶՆ. ԳՐԻԳՈՐ ԷՖԷՆԴԻ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆԻ

Այն յոգնախտուռն և ոգակիր բազմութիւնը որ դեռ ոչ շատ առաջ կը դիմէր Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին՝ ներկայ գտնուելու ողբալալ Ներսէս էֆ. Ներսէսեանի յուղարկաւորութեան, երէկ դարձեալ համախմբուած էր անդ՝ վաղանց երիտասարդին տարաբաղդ հօր՝ Գրիգոր էֆ. Ներսէսեանի հազագին շարիմը։

Գրիգոր էֆէնտիի անակնկալ մահուան գոյժը չորեքշաբթի օրը տարածուելով մայրաքաղաքիս ամէն կողմ, հանգուցեալին պաղագայթ, բարեկամք ու ծանօթք՝ հեռաւոր ու մօտաւոր թաղերէ փութացած էին գալ ի Բերա, տխուր պարտականութիւն մը կատարելու և մինչեւ իւր հուսկ յետին բնակարանն ուղեկցելու պատուական հօր՝ որ չ'տակալով իւր զաւկին դառնաղէտ մահուան՝ հաղիւ քառասուն օրեր անցած կ'երթար անոր քովը հանգչիլ ի հող դերեզմանին։ Մեծ էր բազմութիւնը եկեղեցւոյն մէջ. հայ սեղանաւորաց ու վաճառականաց բարձր դասը, պետական հայ պաշտօնատարք, օտարազգի սեղանաւորք, դրամատուց տնօրէնք, պարսկական և ռուսական դեսպանատուն ներկայացուցչք, հռովէական ազգայնոց երեւելիք, հայ բողոքականաց Ազգապետ էֆէնտին և այլ ծանօթ անձնաւորութիւնք ինչպէս եւ ոտուարաթիւ ժողովուրդ։

Եկեղեցին պատշաճապէս զարդարուած էր և դագաղը դրուած էր տաճարին մէջտեղ՝ բազմաթիւ պսակներով ու ծաղկով խաչերով ծածկուած։

Արարողութիւնքն սկսան ժամ 3 ½ին։

Հանդիսին կը նախագահէր Ամեն. Տ. Խորէն Ս. Պատրիարք Հայրը, շուրջն ունենալով Ամեն. Խրիմեան Սրբազանը, Դեր. Խորէն Նար-Պէյ արքեպիսկոպոսը, Դեր. Գրիգորիս Ալէքսիճեան և Դեր. Գարեգին Սրուանձտեանց եպիսկոպոսները, Պատրիարքական Փոխանորդ Դեր. Ներսէս Ծ. Վարդապետ, Արժ. Տ. Յակոբ Աշտ, Տ. Խորէն Կիւրեղեան, Տ. Սահակ Ա.յմատեան, Տ. Վահան Յակոբեան, Տ. Յովհաննէս Արշարունի, Տ. Տաճատ Ոսկանեան, Տ. Դաւութ Բիւրզալէմեան, Տ. Վահան Տէր Մինասեան, Տ. Գրիգոր Աբարեան և Տ. Վրդանէս վարդապետներն ու բազմաթիւ քահանայք։

Դամբանականը խօսեցաւ Խրիմեան Հայրիկ։

Ցիշեց թէ ինչպէս դեռ քառասուն օր առաջ՝ Ներսէս Ներսէսեանի թաղման օրը, այս միեւնոյն տաճարին մէջ վշտակիր հայրը որդւոյն դագաղին վրայ եկած ինկած էր լալագին, և այդ վիշտն էր որ կը տանէր զինքն ի գերեզման։ Այս է եղեր Աստուածային վճիռն, որ անդառնալի է. բայց մահուան մէջ ալ տարբերութիւնք կան. բնական մահը կայ ու մարմնոյ մահը, և Գրիգոր էֆէնտի մեռաւ այդ մարմնոյ մահուամբ, վասն զի սիրեցեալ որդին հոգին յանձնելէն ի վեր, գրեթէ ամեն օր կ'երթար կ'ողբար ու կ'աղօթէր նորա գերեզմանին վրայ. արդեօք այդ անմխիթար վիճակին մէջ ուշիմութիւնը ըրաւ, խնդրելով որ Աստուած զինքն ալ կոչէ աշխարհէս, և ուխտն ընդունեցաւ։ Այսէ ետա կեանք. մահը վրայ կը հասնի, իրրեւ մի գերանդի որ կը հնձէ անխնայ, առանց խորհ գնելու հարուստին ու աղքատին միջեւ. ոմ դուք որ աշխարհային բաղդի մեծութիւնը կը վայելէք, պէտք է մտաբերէք ամեն ժամանակ թէ մահն անաչառ է. մեծ ու փոքր նշանակութիւն չ'ունին նորա համար, եւ երանի՝ անոր որ բարի անուն մը ու բարի գործեր կը թողու իր ետեւն։

Քառասուն տարիներէ ի վեր կը ճանչնամ Գրիգոր էֆէնտին. Կ. Պոլսոյ մէջ, ճարտարապետական գործերով արժանացաւ մի մեծ բաղդի, որուն վրայ ուրախ կ'ըլլային ամենքս՝ իւր բարեկամները. մի փայլուն գերդաստան կազմեց և անուն մը ունեցաւ. սակայն անողոք մահը հեռագէտ կ'առնուր կը տաներ իր չորս արու զաւակները. երբ Ներսէս էֆէնտին մեռաւ, յորդորեցի զինքը «Աստուծոյ և Հաւատոյ» ապաւինիլ և այնու մխոյն մը խիթարիլ. բայց մտիկ չ'ընաւ. վիշտը յոյժ թաներեց ու մահը վրայ հասաւ, և այսպէս մի գերդաստան կը մնայ առանց խոնամակալի։

Խրիմեան Սրբազան անցողակի խօսեցաւ նաեւ հայ մեծատանց առ ազգն ունեցած պարտաւորութեանցը վրայ, և մասնաւորելով խօսքն հանգուցելոյն վրայ՝ ըսաւ թէ Գրիգոր էֆէնտի իւր չափով ունեցած է օգտակար խորհուրդներ, ատտարած է Ս. Խաչ եկեղեցւոյ նորոգութեան, և գլխաւոր հիմնադիրն եղած է Իճատիյեի ներսէսեան վարժարանին։ Դամբանականն աւարտեց երկնից մխիթարութիւնն հայցելով այրի տիկին Թագուհի Ներսէսեանի ու հման ընտանեացն համար։

* *

Ժամ 5ին, դագաղն հանդիսական թափորով դուրս հանուեցաւ եկեղեցիէն, և մեռելակիր քառասի կառքի մը մէջ դրուեցաւ։ Թափորին առջեւէն կ'ընթանային բարապանք, թաղական պաշտօնեայք ու զինուորք. յետոյ կուգային Իճատիյէի ներսէսեան և Երմոնեան վարժարանին սանունք որք բարձեալ կը տանէին իրենց կողմէ նուիրեալ ծաղկեայ խաչ մը ինչպէս նաեւ միւս պսակները, մին քան զմիւսն փառաւոր, զորս հանգուցելոյն դագաղին ձօնած էին՝ Թաղական Խորհուրդ Բերայի, Պաշտօնէութիւն Ներսէսեան դրամատան, Հռիփսիմեանց և Նեկտարինեան վարժարան Օրթագիւղի, Վսեմ. Նուբար էֆ., Անտոն էֆ. Հաճեան, Մաքսուտ էֆ. Հարենց, Մ. Սամանճեան էֆ., Ֆօրէ Անթուան էֆ. և այլք։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն՝ Դեր. Նար-Պէյ Սրբազանի հետ եկեղեցւոյ դուռնէն բաժնուած էր թափորէն ոտքն կը նստագահէր Ամեն. Խրիմեան Սրբազան։

Դագաղին կը հետեւէին սգակիր՝ հանգուցեալին երեք եղբարք, փեսայք, և Լիւսն էֆ. Ներսէսեան, Եղիա էֆ. Տէմիրճիպաշեան ու այլ մտաւոր ազգականք՝ շրջապատեալ ի բարեկամաց։

Դագաղին ծոպերը բռնած էին Տիւսաբ վաշա, Զէնոբ պէյ Մերամէճեան, Գիրգոր էֆ. Կիւմիշիէրեան, Գրիգոր էֆ. Գարակէօզեան, Ֆօրէ Անթուան էֆ. և Պ. Լիմէնիանէս։ Իսկ տասներկու երիտասարդք ջահեր բռնած էին։ Խուռն բազմութիւն ժողովրդեան՝ կը հետեւէր դագաղին։

Թագսիմի մօտ, ուր կանգ առաւ թափորը, քառասունի չափ լանտոյներ պատրաստ կը սպասէին. յուզարկաւորաց մէկ մասն անոնցմով հետեւեցաւ մեռելակիր կառքին մինչեւ ի դերեզմանատուն Շիշլիի ուր արդէն դերեզմանին առընթեր պատրաստուած էր նաեւ հօրը դերեզմանը։ Խրիմեան Հայրիկ չորս վարդապետաց հետ անձամբ կատարեց թաղման արարողութիւնը և վերջին աղօթքներն արտասանելով, օրհնեց գերեզմանին հողը։ Յետոյ Ներսէսեան և Երմոնեան վարժարանի սաներէն մին երախտագիտական ու ցաւակցական հակիրճ ճառ մը կարդաց յանուն իւր բոլոր ընկերաց և ընկերուհեաց և վարժարանին դասախօսաց։ Ներսէսեան վարժարանը փակ էր երէկ ինչպէս սգոյ։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր տնօրինութեամբ Արժ. Տ. Գաբրիէլ Անոյշեան վարդապետի տեղ որ Երուսաղէմ ուղեւորեցաւ, Գումգապուի դրսի Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյ քարոզիչ կարգուած է Արժ. Տ. Սահակ վարդապետ Նաղաբէթեան։

Յառաջիկայ կիրակի, ապրիլ 29, երեւման Ս. Խաչի տօնին առթիւ, Դեր. Տ. Գրիգորիս Ս. եպիսկոպոս Ալէքսիճեան Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ ի Մայր եկեղեցի, գալոյց դասու բարեյիշատակ հիմնադրաց՝ գալոյցեաց, գալոյց, երաժիշտ դասատուաց և հասոյն բարերարաց հոգւոյն համար, եւ յետ աւարտման Ս. Պատարագի համախուռն գալոյթ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարի։

Ի Դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Մայր եկեղեցւոյ

Ատենադպիր — Ատենապետ
ՆԱՍԻՊ ԳԱՐԱԳԱՇ — Պ. ԷՔՍԷՐՃԵԱՆ

26 ապրիլ 1890

Յառաջիկայ կիրակի, 29 ապրիլ, ի Բերա Թեւգոնիայի սրահին մէջ տրուելիք նուագահանդէսն ի նպաստ Սկիւտարի Ս. Խաչ վարժարանաց, այժմէն գրաւած է երաժշտասիրաց ուշադրութիւնն իւր ճոխ յայտագրովն։ Պ. Բոյ Լանկէի անուն եւ գերմանական նուագերգու ընկերութեանց ծանօթ ճարտարութիւնը գրաւական մըն են հանդիսին արուեստագիտական յաջողութեան։ Նիւթական յաջողութիւնն ալ անկից վեր չպիտի մնայ անշուշտ։ Կ. Պոլսոյ կրթական հաստատութեանց մէջ, Ս. Խաչ վարժարանք կարի համակրելի հաստատութիւն մըն են այն կարեւոր ծառայութեամբք զոր կը մատուցանեն այդ հայաշատ թաղին, ուստի կարդադիր յանձնախումբն ամենուրեք աջակցութիւն կը գտնէ։

Պէշիր քաղաքի Ս. Հռիփսիմեանց տարեան տեղի վարժարանին տարեկան հարցաքննութիւնք կ'սկսին կատարուիլ այսօր և պիտի վերջանան մայիս 1 երեքշաբթի. իսկ իգական տեղի վարժարանին հարցաքննութիւնք պիտի սկսին 30 ապրիլ երկուշաբթիէն և պիտի վերջանան 5 մայիս, շաբաթ։

ՄԱՍԻՍ

ԵՐԿՆԱԲԱԹԵՐԹ

Մայիսի մայիս 1ի թիւը հրապարակ կ'ելլէ վաղն հետեւեալ բովանդակութեամբ. ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ. Ազգ. Տեսութիւն։ — Քանիցդ ամեակ Գրիգոր Արծրունիի Լեւոն Բաշնաւեան. Սիւզէնիի վարպետ. Իրական պատկեր Կ. ԽՕՎՐԻԱՆՑ. Նեղոսի Ցիշատակներ. Քերթուած ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ. Պատուհասեալ օձաս։ ՀՐԱՉԴԱՆ. Տխմարի մը Ցիշատակարանը։ Մաքս ձեռքէ կը ծախուի 40 փարայի։

Հրատարակեցաւ Հանրէս Ամսօրեայի Մայիսի թիւը, սա պարունակութեամբ։

Ագաթանգեղա առ Դէորգայ սասրի եպիսկոպոսի։ — Հին պարսկերէն լեզուի հոլովում։ — Հեւազատութիւնք նախնեաց ռամկօրէնին վրայ — Զմիւռնիա և ազգայինք։ — Հայ առածներ և առեղծուածներ։ — Պաթուսէն ի Պարսկաստան։ — Ցուցակ դրամագիտական ժողովածուի։ Դերբամ Ցոյկ. Զմշկայ։ — Բանաստեղծական — Մատենախօսական։ — Որթատնկոյ խնամքը։ — Տարախոսիի հիւանդութեանց ճարակումն։ — Առեւտրական մենրարուրք։ — Անձնասիրութիւն, (Նորագոյն ժամանակներէն զրոյց)։ — Այլ և այլք։ — Քաղաքական։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՆԱՆՔ

Սանիլէի երկրորդ ասոմեան տրուելիք արտարքին թղթակցութեանց դիւանատան առաջին կարգի քարտուղարներէն Պետրոս և Նադուլ էֆէնտիներու։

Սարիսէի ասոմեան՝ նոյն դիւանատան քարտուղարներէն Նէշէթ էֆէնտիի։

Զարբարդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուելիք Ադրիանապոլսոյ ռուսական հիւպատոսարանին թարգման Կարապետ էֆէնտիի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Դալմիոյ պահականցին ոստիկաններէն Պալահէտտին էֆէնտիի։

ԿՈՒՍԱԿԱԼԱՅ ՕԴՆԱԿԱՆՔ

Ըստ տեղեկութեանց Թաւրէէի, կայսերական մը հրամայած է Չէրկէզ բոլոր նահանգաց կուսակալներու օդնականի պաշտօնը։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՆՐԵՐը

Լ. Հեբբլ ընդարձակ տեղութիւն մը ընելով Թուրքիոյ հանքաց վրայ, կ'ըսէ թէ Վ.Հ. Սուլթան Ապտուլ-Համիտ Կայսեր զանձակալութենէն առաջ և եւրոպ դանուած են ընդ ամենը 1242 հանքեր, գլխաւորաբար Սելանիկի, Պրուսայի, Քարասիի, Հալէպի, Տրապիզոնի և Ա.յտրնի նահանգաց մէջ։ Վերոյիշեալ հանքաց 23ն որք ոսկւոյ հանքեր են, կը գտնուին հետեւեալ տեղերը, 1ի Քասթամունի, 3 Ա.յտրն, 8ի Պրուսա, 9ի Սելանիկ, 2ի Մանասթիր, և կը շահագործուին կայս. ֆիրմանաւորուած արտօնութեամբ։ Պուլկարիայի մէջ կառավարութեան ունեցած հանքէն զատ, կը շահագործուին ուրիշ 278 արծաթի հանքեր, և ի մնոյ ուրիշ 9 հանքաց շահագործման ալ մենաշնորհ պիտի տրուի։ Մարտ 12ին վերջացող տարւոյն մէջ հանքաց խուզարկութեան համար 64 արտօնութիւնք տրուած են, որոց 18ն ի Սելանիկ, 2ն ի Բօսնա, 5ն Ա.յտրն, 4ն ի Բոնիա, 1ն ի Պրուսա, 3ն ի Պիզա և միւսները զանազան նահանգաց մէջ։ Այդ թուականէն ի վեր հանքեր փնտռելու ուրիշ տասը արտօնագիրք տրուած են։ Միեւնոյն տարւոյն մէջ վեց ֆէրմանք շնորհուած են հետեւեալ հանքաց շահագործման համար. մէկ ծարրաբար Էնկիւրի, մէկ քարիւղ՝ Իսկէհիսէիրու, մէկ ածխահանք ի Քասթամունի, մէկ մանկանէզ ի Տրապիզոն, մէկ ծարրաբարի և մէկ զանիկի ի Սելանիկ, և մէկ տրծաթախառն կապարի հանք ի Սերաստիա։

Այս տեղեկութիւններէն, որք Հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնատան զանազան ցուցակներէն քաղուած են, Լ. Հեբբլ կ'եզրակացունէ թէ հասարակութեան ուշադրութիւնը առաջուընէ աւելի դարձած է այժմ հանքային ձեռնարկութիւններու վրայ, և թէ գրանուած հանքաց մի քանին պիտի կրնան շահաւոր կերպով շահագործուիլ, եթէ պէտք եղած դրամագլուխք գտնուին և փոխադրութեան միջոցներ ըլլան։

ԱՐՔԱՅԻ ՀՐԻՔՋԵԱՆՔ

Այս աւուր թուրք լրագրաց մէջ հրատարակեալ պաշտօնական ոգի մը համաձայն, Վ.Հ. Սուլթան Ապտուլ-Համիտ Կայսեր զանձակալութենէն առաջ և եւրոպ դանուած են ընդ ամենը 1242 հանքեր, գլխաւորաբար Սելանիկի, Պրուսայի, Քարասիի, Հալէպի, Տրապիզոնի և Ա.յտրնի նահանգաց մէջ։ Վերոյիշեալ հանքաց 23ն որք ոսկւոյ հանքեր են, կը գտնուին հետեւեալ տեղերը, 1ի Քասթամունի, 3 Ա.յտրն, 8ի Պրուսա, 9ի Սելանիկ, 2ի Մանասթիր, և կը շահագործուին կայս. ֆիրմանաւորուած արտօնութեամբ։ Պուլկարիայի մէջ կառավարութեան ունեցած հանքէն զատ, կը շահագործուին ուրիշ 278 արծաթի հանքեր, և ի մնոյ ուրիշ 9 հանքաց շահագործման ալ մենաշնորհ պիտի տրուի։ Մարտ 12ին վերջացող տարւոյն մէջ հանքաց խուզարկութեան համար 64 արտօնութիւնք տրուած են, որոց 18ն ի Սելանիկ, 2ն ի Բօսնա, 5ն Ա.յտրն, 4ն ի Բոնիա, 1ն ի Պրուսա, 3ն ի Պիզա և միւսները զանազան նահանգաց մէջ։ Այդ թուականէն ի վեր հանքեր փնտռելու ուրիշ տասը արտօնագիրք տրուած են։ Միեւնոյն տարւոյն մէջ վեց ֆէրմանք շնորհուած են հետեւեալ հանքաց շահագործման համար. մէկ ծարրաբար Էնկիւրի, մէկ քարիւղ՝ Իսկէհիսէիրու, մէկ ածխահանք ի Քասթամունի, մէկ մանկանէզ ի Տրապիզոն, մէկ ծարրաբարի և մէկ զանիկի ի Սելանիկ, և մէկ տրծաթախառն կապարի հանք ի Սերաստիա։

Այս տեղեկութիւններէն, որք Հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնատան զանազան ցուցակներէն քաղուած են, Լ. Հեբբլ կ'եզրակացունէ թէ հասարակութեան ուշադրութիւնը առաջուընէ աւելի դարձած է այժմ հանքային ձեռնարկութիւններու վրայ, և թէ գրանուած հանքաց մի քանին պիտի կրնան շահաւոր կերպով շահագործուիլ, եթէ պէտք եղած դրամագլուխք գտնուին և փոխադրութեան միջոցներ ըլլան։

Վ.Հ. Սուլթանն Աքսէրայի հրկիզելոյց համար հազար ոսկի շնորհած է։

Այս յանձնաժողով վաղուընէ սկըսեալ գործի պիտի ձեռնարկի։

* *

Հրդեհէ և այլ արկածներէ վնասեալ զինուորականաց ի նպաստ կազմեալ յանձնաժողովը իւր երեկի նստին մէջ ձեռնարկից տումարի մը պատրաստութեան, յորում պիտի նշանակուին Աքսէրայի հրդեհէն վնասուած զինուորական պաշտօնէից անունները։

* *

Աքսէրայի հրդեհին պատճառաբինոսուն և հինգ անձինք անպատասխան մնացած են։ Թաղապետութեան պաշտօնեայք պարապ տուներու մէջ գտեղած են զանոնք։

Ոստիկանք և թաղապետութեան պաշտօնեայք հաց, ուտեստ և այլն բաշխելով, ամեն կերպիւ օգնած են հրկիզելոյ։

Ըստ վերջին տեղեկութեանց, այրած տուներու թիւն հարիւր եօթանասուն և հինգ է։

Հրդեհի մարելէն յետոյ եւս Վ.Հ. Սուլթանը բազմաթիւ թիկնապահներ և պալատական պաշտօնեաներ զրկած է հրդեհի վայրն։ Ասոնք Ն. Վեհափառութեան դրամական պարգեւները բաշխած են հրկիզելոյց, որք հնօրհակեցաց հանրագիր մը կը պատրաստեն Վ.Հ. Սուլթանին մատուցանելու համար։

Վ.Հ. Սուլթանն հրամայած է անմիջապէս պատրաստել հրդեհի վայրին քարտէսը և փլցնել վտանգ սպառնացող պատերն ու ծխնելոյզները։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՐԿՐԱՁԱՓԻ

Ֆրանսայի 32 երկրաչափներ, որոց մայրաքաղաքս դալը ծանուցինք, նախընթաց օր չոգեմակոյկով պատոյտ մը կատարեցին Վոսֆորի վրայ և յետոյ կղզիները դնացին։ Երեկ Պոլսոյ շուկան և այլ տեղերը շրջեցան և այսօր ներկայ կը դտնուին Սէլամլըքի հանդիսին։ Ֆրանսական դեսպան Մոնդէպլլօ կոմսը վաղն երիկուն սեղանի հրաւիրած է զանոնք։ Այդ զբօսաշրջիկ-երկրաչափներու խումբը Կրանտ-Օթէլ կը բնակի և կիրակի օրը պիտի մեկնի Կ. Պոլսէն։

— —

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ԿԱԶԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆը

Լանտոնի լրագիրը կը ծանուցանեն թէ Սելանիկի կազի ընկերութեան արտօնատէր Սըր Ալֆրէտ Բիրպի անանկացեր է 235,991 ոսկւոյ պարտքով և 382,070 ոսկւոյ պահանջով։

— —

ՕԱՐԶԱԿՄԱՆ ՓՈՐՁ ՄԸ

Մի քանի շաբաթ առաջ Շիշլիի կողմը կատարուած յարձակման նմանող դէպք մը պատահեցաւ առջի երեկոյին ի Բանկալթիէն։ Երեք հայ աղջիկներ լուսնի լուսով պատոյտ մը կատարելու ելած էին, երբ Բանկալթիէն դէպ ի նեշան-Թաշ տանող ճանրուն վրայ երեք հոգի վրանին յարձակելով, սկսան բուռն կերպիւ մէկ զանոնք, ամայի տեղ մը փախցնելու համար։ Երեք երիտասարդուհիք չարագործներուն դէմ մաքառելով հանդերձ, սկսան ճիչեր արձակել։ Մօտակայ սրճարանին յանախորդք եւ զինուորական վարժարանէն վազեցին հասան։ յարձակողք զայս տեսնելով, սկսան խոյս տալ։

Երեք հայ աղջիկները՝ կիսանուաղ՝ իրենց տունը տարուեցան, անշուշտ միտքերնին դնելով այլ եւս չհրապուրուիլ լուսնին գ հեղեցիլութենէն, միայնակ չշրջապտուիլիններ կատարելու համար։

Նախընթաց գիշեր Եէնիգիւղի մէջ մարդ մը ինքզինքը ծովը նետեց։ Այս մարդ, որ ծովեզերեայ տան մը մէջ պահպան էր, Խուրշիտ անուն, գիշերուան ժամ 3ին անկողնէն վեր ցատքելով, դէպի ծովեզր կը դիմէ և ծովը կը նետուի։ Կինն օգնութիւն գոչելով, չորս կողմէ օգնութեան կը հասնին, սակայն դիակը միայն կը հանեն։

Խուրշիտ մէկ քանի օր առաջ ըսած էր իւր բարեկամաց թէ իւր թշուառութեան պատճառաւ անձնասպան պիտի ըլլայ։

—Այս երկուշաբթի օր Նիկոմիդիոյ շրջակայքը կարիւտ տեղացեր և բաւական վնաս պատճառեր է հունձքերու և պտուղներու։

—Ազգի գիշերը ժամ 5ին Գատըգիւղ ուղեւորող չոգենաւն, երբ կամուրջէն կը մեկնէր, ուղեւոր մը ծովն ինկաւ։ Նաւապետն հագուստներովը ծով նետուեցաւ և ազատեց զնա։

—Հոդոս կղզւոյ մէջ, ուր ժամանակէ մը ի վեր երաշտութիւն կը տիրէր, վերջին օրերս բարեբար անձրեւներ տեղացեր են ի մեծ խնդութիւն երկրագործաց։

—Բաղդաքպետութեան պաշտօնեայք 141 օխա պակաս կշռող հաց և բիւրեղ գըրաւելով ազքատաց բաշխեցին։

—Բաղդաքպետութիւնն որոշած է որ անուշահամ նշանաւոր ջուրերու տուրքն, որ ցարդ նոր օխայի վրայ կառնուէր, հին օխայի վրայ առնուի։

—Եղեռնադատ. տաճարն երեք տարուան շրջապատով աշխատութեան դատապարտեց Լեւոն անուն անձն, որ վառեցի բեռնակրաց ծանօթ դատին մէջ մարդասպանած էր։

—Նիկոմիդիոյ մէջ հաստատեալ տարրագործարանն սկսած է դերձանի պատրաստութեան և մէկ քանի ամիսէն ալ կերպասի ու չուխայի պատրաստութեան պիտի ձեռնարկէ։

—Ռուսմոքին կը գրուի թէ տեղւոյն շուկային մէջ հրդեհ ծագելով, մէկ մասն հրոյ ճարակ եղեր է։

—Գարագիւղի Գուշ Տիլի անուն տեղը թատրոնի մը շինութեան ձեռնարկուած ըլլալով, տեղացիք հանրագրով մը դիմած են կայս. անձնական Գանձուն նախարարութեան և խնդրած են արգելուլ այդ շինութիւնը։ Այդ տեղ արքունի կալուածոց կը վերաբերի։

Պարտք կը համարիմ նշանակել Տիկին Անդուանէդ Լյվիռայի հրաշալի փորձերը և հրապարակաւ հաստատել ճշմարիտ տագնապն այդ քնաշրջիկ տիկնոջ որ կը բնակի Զիւմպիւլ փողոց, թիւ 8, Բերա, Թիւնէլին մօտ։

Մագնիսականութեան և թարուն դիտութեանց վրայ շատ բան կարդացած ըլլալով, հետաքրքրութիւնս զիս մղեց դէպ ի տունն այդ քնաշրջիկին որուն ծանուցումը կարդացած էի լրագրաց մէջ։ Ասա կը խոստովանիմ թէ Տիկին Լյվիռայի փորձերը իմ դուշակութիւններս կը դերազանցեն. քանի մանակը քաշուելով, նամակ մը գրեցի զոր նա կարդաց առանց ճգի և աչքերնիս կապած. յետոյ իմ մտածումներս ըսաւ և այնպիսի բաներ զորս ես միայն գիտէի։ ՏՐ. Վ. ԻՍԱՆԴԻ ՊԱՒԶԱՆՕ

470

ԽՕՍՆԱԿ ԵՒ ՍՈՒՍԱԿ

Որք կը հրատարակուէին երբեմն իրենց կրօնական թերթի, այժմ զատ զատ կազմուած լինելով կը գտնուին բոլոր գրավաճառաց և ջրավաճառաց քովն։ Դէն իւրաքանչիւրին հինգ զրուշ։ Պէտք ունեցողք կրնան և դիմել առ Տիմոթէոս էֆ. Պարլըգճեան, կազմարար ի Սուլթան Համամ, թիւ 14, իսկ անվճար թերթերուն գինը զրկել առ Վ. Գարսեան Վ. Պարտիզպէտ։ 3—7

ՏՈՒԲԹՈՐ Կ. ՆԱԶԱՐԷԹԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել արդոյ հասարակութեան թէ Մագըր-գիւղի մէջ հիւանդ ընդունելէ զատ, հիւանդներ կ'ընդունի նաեւ երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը ժամ 7 էն 9, ըստ թրքաց, Սամաթիա Մեծ Փողոց թիւ 339, Նոր հաստատած այցելութեան Սենեակն։

Նոյնպէս երկուշաբթի օրերը, դարձեալ վերոյիշեալ ժամերուն, Սամաթիա Քրիստեան Դեղարանը կը դտնուի, իրեն դիմող տգբաս հիւանդները ձրիաբար դարմանելու։ 420

ՀԵՒԱՒԱՐՍԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊԵՐԼԻՆ, 8 մայիս։ — Աւագաց ժողովոյն մէջ, նախարարապետ Փոն Թաֆրիվի յայտարարեց թէ ինք և Աւագաց ժողովն մինչ հաւատար սրտով պիտի սիրեն Բրուսիան և արքայական դերդաստանը։ Պ. Փոն Բըֆիւէլ ժողովն սքանչացումն և երախտագիտութիւնն յայտնեց Պիզմարքի իշխանին համար, որ մինչ իւր աշակցութիւնը նուիրած է երկրագործութեան։ Կոմս Հոմբենթալ ի վեր հանեց այն պարագան թէ Աւագաց ժողովոյ երեսփոխանաց ժողովին առաջ իւր երախտագիտութիւնն յայտնեց Պիզմարքի իշխանին։

—Երեսփոխանաց ժողովը նախագահ ընտրեց Պ. Փոն Լէվէցով (պահպանողական, նախագահ նախորդ երեսփոխանաց ժողովին), առաջին դեր-նախագահ ընտրեց կոմս Պալլեստրէմ (կաթոլիկ կուսակցութենէն) և երկրորդ դեր-նախագահ Տր. Պաումպախ (յառաջդիմական կուսակցութենէն)։ Պ. Փոն Լէվէցով, նախագահութիւնն ընդունելով, կարի եռանդագին խօսքերով դրուատեց Պիզմարք իշխանին անզուգական արժանիքը։

ԲՈՒԻԶ, 8. — Ռուպէի և Թուրքուանի կողմերը 150 000 գործաւորք վերսկսան աշխատիլ։ Ռուպէի հանրապետական երեսփոխան Պ. Մոռօ յայտարարութիւն մը ուղղեց գործաւորներուն, հրաւիրելով զայնս որ հանդարտ մնան և վերսկսին աշխատիլ։

—Ստոյգ աղբիւրէ կը հաստատեն թէ եգիպտական պատուիրակ Վսեմ. Տիգրան փաշա և Պ. Բալմէր ծանուցեր են Ֆրանսական կառավարութեան՝ թէ Եգիպտոս կ'ընդունի Ֆրանսայի պայմաններն ի մասին եգիպտական պարտուց տոկոսի զեղչման խնդրոյն. այս մասին վերաբերեալ հրովարտակն անմիջապէս պիտի խմբագրուի եղեր։

ԲԵՌԼԻՊՈՒՐԿ, 8, — Ռուս լրագիրք, խօսելով գերմանական գահաժառին վրայ, երկու նշանակելի կէտ միայն կը գտնեն. բանակին յաւերման համար եղած նոր խնդիրքներն և գործաւորաց պաշտպանութեան համար ձեռք առնուելիք տնօրինութիւնները։

—Մուսուլմանաց Վեռոտոդի, թշնամանքներ հրատարակած լինելով բարձրաստիճան անձի մը դէմ (հեռագիրը կ'ըսէ Բարձրաստիճան անձ պաշտօնատար Ցինլանպէյ), առաջին ազդարարութիւն ստացաւ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 27 Ապրիլ

Օսմանեան Բանքի

Երեկ երեկոյ դոց. (Մինչ. Գ. Սէրի	20	28
Զօրաւոր գոցուելէն վերջը	20	27
Բերայի մէջ	—	—
Առաւօտեան բացուելէն	20	26 ½
Դեռ օրին	20	25 ½

ԻՍՊԱԳԻԱՅԻ ՏՈՒՊԻԼ

Յրեկ երեկոյ	55	2
Այս առաւօտ	55	
Դեռ օր	55	

ԱՆԳԱՅԻ ԱՐԺԵԼԹԻՆ

Գրաւեալ թիւեր	A. Սէրի	40 ¾
»	B. »	25 ½
»	C. »	20 29

ԲԱԺՆԵՏՈՒՄԻ

Սօսիէթէ ֆէնէրալ	Ֆրանկ. Լիր	5 2
Քրէտիթ ֆէնէրալ	Օսմ. »	10 92
Զանք տը Գոնտ	» »	7 20
Սօս. Շանտ է վալէօր	» »	5
Թրամուէյ	» »	490
Բուսմէլի երկաթուղի	Ֆր.	79
Բաժնեթուղթ Լամբիսմի	Գ. Կ.	128

ԸՆԹԱՑՔ ԳՐԱՄՈՅ

Օսմանեան ոսկի	Դրա.	100
20 Ֆրանքոց	»	87 26
Անգլիական ոսկի	»	110 22
Մարք	»	107 32
Իմպերիալ	»	90 25
Քրիմիա	»	51 15
Բուպլի թղթագրամ	»	7 96
» արծաթ	»	77
Մէյ. արծաթ (ասարք)	»	108 8
Վիեննայ	»	103 20
Լինդնոյ	»	103 10
Մարիտիք	»	100 10
Թառֆիկէ	»	11

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 8 Մայիս, ժամ 3 վայր. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Բանքի 3 %	89	22 ½
» » 4 ½ %	105	80
Օսմանեան բանքի Սէրի Դ.	18	87 ½
Օսմանեան երկաթուղի	79	25
» Լեւանտի բաժնեթուղթ	255	
Պանք Օթոման	574	62 ½
Գրէտի Լիոնէ	717	50
Իտալական Բանքի 5 %	95	25
Հելլենական 5 %	474	
Բրիօրիթէ թիւրք	505	62 ½
Եգիպտական միացեալ	482	50
Պանք տը Բարի	790	
Օսմ. մաքս. արծաթագրեր	445	
Սուէզի ջրանցք	2310	
Սպանիական արտաքին	74 5/8	
Զէր Լանտրայի վրայ	25	15 ½

Լ

ՄԱՑՐ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Մայր-Եկեղեցւոյ Պէշիգեան և Լուսաւորչեան վարժարանաց աղջիկի երկսեռ խումբ մը ուսանողաց Սուրբ Զատիկի տօնի առթիւ հաղուստ, կօշիկ և այլն հայթայթելու փափաքանօք Մասնախումբս, բարեպիտ ազգայնոց գթութեան դեմելով յաջողեալ 33 ազիզներ և 33 մանչ տղայոց ինչպէս նաև մի կարօտ օգնական դասատուի և տնտեսուհւոյ տեղ մեզ զբաղեալ պարագաներէ։

Այս առթիւ Մասնախումբս քաջալեր պտղոց կը համարի յանուն վերոյիշեալ տանց և տանուհեաց իւր սրտագին շնորհակալիքը յայտնել այն պատուաբեր ազգայնոց որք իւրեանց առատաձեռնութեամբ նպաստեցին Մասնախմբիս տալ ձեռնարկին յաջողութեան, շնորհակալութիւն նաև առ Մեծ. Ցարութիւն եֆ. Կիւմիւշիրեան որ հաճեցաւ ձեռք մը զգեստ նուիրել մի աղջամի ուսանողի, նոյնպէս Վեսմ. Սիւպպիշատ Սիւլէյման պէյի որ հաճեցաւ 30 հատ գըլխարկ նուիրել։ Նաև բարեբէր մի անձի որ նուիրեց 25 հատ ծոպ (բիւսիկլէ), ինչպէս նաև Լուսաւորչեան վարժարանի աշակերտուհեաց որք իւրեանց կարօտ ընկերուհեաց շրջազգեստները ձեւեցին և կարեցին վարչուհիս առատնորդութեամբ իւրեանց ուսուցչուհւոյն, մեր այս շնորհակալութեան մէջ փոքրիկ բաժին մը ևս ունի նոյն վարժարանի բարձրագոյն կարգի աշակերտուհիներէն Օր. Սոֆի Գանեեան որ 33 աղջկանց շրջազգեստի ասեղնագործները նուիրեց էր 40 գրուշի արժէքով։

Ադեալք Մասնախմբի
Ա. Կ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐԵԱՆ ՆԱՍԻՊ ԳԱՍԱԳԱՇ
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԿԻՍՄԻՒՇԵՏԵԱՆ ԳԱՍԱԳԱՇԵԱՆ

Հաւաքեալ դրամ դրշ. 5087

Ծ Ա Խ Ք

Նամանձեան Եղբարցմէ 30 ուկիս եղած քաղաքը մեր և 59 եղած փասոնէ	դրուշ. 1331
Գարպէգին Տէմիրճեանի ձեռամբ 36 ուկիս կանգուն քաղաքը	210
Աւետիսեան Եղբարցմէ Թաշկինակ գուլպայ	230
Պուրքէն, խպիտաթօ, կոճակ, մաքառա, կարը չիմ և այլն	246
Կօշկակարի վճարուած 64 զոյգ կօշկի փոխարէն	1600
Տղայոց հագուստի համար դերձակ Վէյլէն և Ընկ. կարգոյշէք	900
Օգնական դասատուի ձեռք մը զգեստ, կօշիկ և գիպ մը	275
Տնտեսուհւոյ համար 9 ուկիս կանգ. լաճաքի	84
Զանազան ծախք	80
Աղքատիկ տղայոց գրենք ձեռամբ տեսչութեան	141
Հաւաքեալ դրամ	5097

Ցանկ Նուէրատուաց

Բարձրաստիճան Եկեղեցական մը 100, Գեր. Սիմոն Արք. Սէֆերեան 100, Պարիսեցի Բանկիր Գարագաշեան 100, Վրեսեմ Մաքենա և Աբրիկ Ուշեեան 300, Բարձրաստիճան ոմն 246, Յովհաննէս Յակոբեան 108, Տիգրան Կիւմիւշիրեան 108, Տիգրան Գարագիոզեան 108, Մանուկ Արզան 100, Յարութիւն Կիւմիւշիրեան 100, Պօղոս Էքսէրեան 100, Յովհաննէս և Յարութիւն Մոսուրեան 100, Գրիգոր Ալեանեան 80, Պօղոս Աստարճեան 60, Գրիգոր Մարգարեան 60, Ե. և Փ. Աշճեան 60, Գառնիկ Գալաճեան 60, Գրիգոր Գարակէօզեան 56, Յակոբ Ամատեան 56, Յարութիւն Տիլսիզեան 54, Համբարձում Թորոսեան 54, Ս. և Ս. Կիւլպէնկեան 54, Մոսէսի Բէօսկեան 54, Սերվիչէն Հաքրեան 51, Բարսեղ Խաչատրեան 50, Մարգարա Հարենց 40, Եղիազար Մելիքեան 40, Մկրտիչ Մարբան 40, Մկրտիչ Ամասիացի 40, Երեւում Փափազեան 40, Մինրան Մաքրենեան 40, Նասիպ Ասէյեան 40, Գրիգոր Յոհաննէան 40, Գ. Ս. Նշ. 40, Ս. և Բ. Տամատեան Եղբարք 40, Հեթում Սեթեան 40, Մարտիրոս Եղբարք 40, Պէշիրեան Եղբարք 40, Տր. Ալթունեան 40, Եփրատես Եփրատեան 40, Յարութիւն Կիւմիւշեան 40, Նասիպ Գարագաշ 40, Ասատուր Աստուածատուրեան 40, Ղազարոս Ասատուրեան 30, Գարեգին Տէմիրճեան 30, Մկրտիչ Պասմաճեան և Վիչէն Թաչատուրեան 28, Ընդաց Սէրասի 27,

20 ական դրուշ վճարած են Տիարք՝ Ոմն, Յարութիւն Գանիկ, Մկրտիչ Քարբէրեան, Յովսեփ Փալաքաշ, Աւագեր Արեւեան, Յակոբ Ճամեան, Մինրան Կէսարեան, Յովհաննէս Ըէյբեան, Գարեգին Պասմաճեան, Մաքսուտ Յակոբեան, Պեռսու Կիւլեսերեան, Նշան Վայրեան, Յարութիւն Եբեկեան, Մինրան Սարբեան, Ոմն, Աւետիս Լիւլեեան, Ոմն, Եղբարք Էպէեան, Պարկի Գալլրեան, Թադեոս Մեհրեան, Բրիս Յարութիւնեան, Բիւզանդ Նուրեան, Մեհանեֆիոյեան, Տիգրան Թանեեան, Տիգրան Շիրինեան, Տիգրան Մավեան, Միսակ Սոսեփեան, Յակոբ Հովհեան, Զէնոբ Հիսարլեան, Յովսեփ Սրսէան, Մահսկան Կիւլպենկեան, Տիգրան Թապիսեան, Ճանկի Թէշեան, Բարսեղ Սիւզեան, Արամեան Կամեան, Մինրան Սիմոնեան, Մկրտիչ Գալանեան, Մկրտիչ Ինճէեան, Մաքսուտ Մելքոմեան, Փիլիպոս Եփրեմեան, Սարգիս Մխսաքեան, Սէֆերեան և ընկ., Պեռսու Մանիկեան, Թուքէն Նիգոմեան, Մինաս Գալամեան, Սրապ Աստուածատուրեան, Մարտիրոս Հիւնքեարպէյեան, Յովհ. Գէզալեան, Խաչիկ Մարգարեան, Խաչիկ Մանիսեան, Սարգիս Ագնատուրեան, Մինրան Զօպանեան, Կարապետ Թասրանեան, Ոմն, Պօղոս Արապեան, Բէքիր Մահմատպան, Մինրան Թիվէլեկեան, Յովհ. Աղասեանեան, Շիրմանոյեան Թաքաչ, Սարկաւագ Զիւմպիւլլրեան, Նիքօյի Լազարեան, Ադանեցիս Եղբարք, Գարեգին Սիմոնեան, Փիլիպոս Շահեան, Յարութիւն Քօլչեան, Բիւզանդ Քեօչեան, Բարսեղ Քէշկեեան, Կարապետ Գէրպէրեան, Դպրաց դաս։

10 ական վճարած են Տիարք Օհանիկ Ալթունեան, Աբրահամ Բարսեղեան, Յովսէփ Աբգիկեան, Առաքել Սարգիսեան, Մեկլան Խաչեան, Յակոբ Սարբեան, Մոսկի Քէօսթէքճեան, Նիկողոս Մարտիրոսեան, Յարութիւն Քէրեսճեան, Գարբիել Նամլեան, Ազարիկ Մկրտեան, Տիրան Զէյթեան, Վարդան Գարթիկեանեան, Պեռսու Անդրանիկեան, Գալուստ Յարութիւնեան, Պեռսու Զէնոբեան, Մաքսուտ Ալթունեան, Մկրտիչ Դավաքճեան, Տ. և Ա. Պասմաճեան, Լեւոն Գարամանեան, Յարութիւն Յակոբեան, Դասապ Հիւսավէրտիչ Գրիգոր Դանիելեան, Մկրտիչ Մնակեան, Գրիգոր Մարեսեան, Մէջբսլէ Շիշմանեան, Աստուր Վարդանեան, Յակոբ Գալֆանեան, Ոմն, Թադեոս Շամատեան, Սամսոր Բուլէեան, Մինրան Տէլբիրճեան, Մինրան Պոյաճեան, Աֆանիկ Յարութիւնեան, Պօղոս Սապան, Գառնիկ Երգանեան, Երեւանդ Տէօլբեան, ոմն, Եղբա Համբարձումեան, Ադամ Թիրեաքեան, Սիրուն Սարբեան, Սարգիս Յարութիւնեան, Մոսկոս Սասունի, Կարապետ Ճանքէրճեան, Վասիլ Պօղոսեանը օղլու, Ռուբէն Մխսեան, Սարգիս Յակոբեան, ոմն։

Տական վճարած են տեարք Մինրան Յովհաննէսեան, Կարապետ Գրիւեան, Յովհաննէս Փափազեան, Զէնոբ Գալֆաքճեան, Յովհաննէս Անդրանիկեան, Արսեն Գրիգորեան, ոմն, Լազարիոս Նորարք, Համագումար դրշ. 5097։ Ռիւզանդ Մեքէքերեան 1 զոյգ սկարբին։

ԳԱՌԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԵՒԴՈԿԻԱ, 8 ապրիլ

Մէկ քանի օրէ ի վեր օդը անձրեւոտ է, այժմէն կը գուշակուի հնձոց համար լաւ տարի մը։

Շաբթուս մէջ Եւդոկիա հասան այն երկրաչափերն, որք Սամսոն-Սեբաստիոյ երկաթուղւոյ շինութեան յատակագիծը պատրաստելու համար քննութիւններ կատարելու պաշտօնն ունին։ Ատ բաժնուելով իրարմէ, ոմանք Սեբաստիա և ոմանք դէպի Եօզգատ գնացին։ Սոցա քննութեամբ երկաթուղին շատ հեշտ կուգայ մինչեւ Եւդոկիա, սակայն անկէց Սեբաստիա, կը մասնուի դժուարութեանց, ըստ որում Գէրէզ Դէրէ և Զոյլը պէլ շատ բարձր են։ Այս տեսութեամբ կը խորհէին երկրաչափք Զիլէէն ուղղակի Սեբաստիա տանիլ ուղին, որոյ վրայ մեծ վէշտ տիրեց ժողովուրդի մէջ, զի երկաթուղւոյ ընծայելիք առաւելութիւններէն զրկուելէ զատ, նոյն իսկ Եւդոկիան իւր այժմեան դիրքն պիտի կորուսանէր եւ երթար դէպի յետադիմութիւն, ի կորուստ։ Մեծ ոգեւորութիւն կայ ժողովրդի մէջ եւ առ այս դիմումներ ընել կը խորհին ուր որ անկ է, եւ միանգամայն դիւրին ճանապարհ մը ցոյց տալ, որ չը պակսիր։ Եւդոկիան արդէն իր գեղեցիկ դիրքով ու զուարճալի այգիներով ու սիրալի պարտէզներով եւ ջրի առատութեամբ շատ կարեւոր քաղաք մ'է եւ կրնայ առեւտրի կեդրոն մը լինիլ, ինչպէս իրաւամբ կը նկատէին երկրաչափք։

ՍԵԼԱՆԻԿ, 21 ապրիլ

Տեղւոյս Հայ գաղթականութիւնն օրէ օր կը յառաջդիմէ գոհացուցիչ կերպով։

Ս. Զատիկ օրեր սակաւաթիւ ժողովրդեան առատաձեռն արդիւնքները բաղդատմամբ նախորդ տարիներու կըրկնապատկեցան։ այս մասին իրաւացի գովեստներս շռայլել չեմ կարող զանց առնուլ։ Մէջտիսը 20 դահեկան հաշուելով 2250 դահեկան բանկալի զուտ հասոյթ ունեցանք հանդերձ իւղաձիւռ։ ակներեւ բարի ապագայ մըն է 25 ընտանիքէ բաղկացեալ ժողովրդի մը առատաձեռնութեան և ջերմեռանդութեան։ Աւագ օրեր ժամերգութեանց յամենայն հաւատացելոց բազմութեան՝ մեր առժամանակեայ մատուռս անբաւական եղաւ։

Ցայտնի է արդէն թէ Վեհ. Սուլթանը տեղւոյս ազգայնոց շնորհած էր գերեզմանատեղի մը, որ բաւական ժամանակէ հետէ երեսի վրայ կը մնար։ Շնորհիւ տեղւոյս Ազգ. Պատժ. Հոգաբարձութեան և ջանիւք համայն մեր ժողովրդեան, հանգանակութիւն բացուելով ամսոյս 9րդ օրն հիմարկութիւնն սկսաւ, պաշտօնական արտօնագիրը, տեղական կառավարութենէ ստանալով։ առ այս երախտապարտ ենք առ Վսեմ. կուսակալ Ղալիպ փաշան, որ իւր բարձր աջակցութիւնը շնորհեց ժողովոյ որոշումն փութացնելու, նոյնպէս թարգմանութեան նախագահ Իպրահիմ պէյի որ ամէն ջանք ի գործ դրաւ մեր ձեռնարկած խնդրոյն դիւրութեան։

Նոյն օրէ ի վեր չինութիւնը փութով յառաջ կը տարուի անընդհատ, և 15 օրէն աւարտիլը կը յուսացուի, 40 34 կանգուն տարածութեամբ գետինը շրջապատելու 700 կանգուն պատով։

Եւ որովհետեւ տարւոյս երաշտութեան պատճառաւ ջրի անձկութիւնը բաւական մտահոգութեան առիթ եղած էր մեզ, մեր դրացեաց Անգլիական և Յունական գերեզմանատանց ջրերէն յօժարակամ սիրով սոյն գործարութեան առաջն առնլու օգնութեան շնորհը վայելելնիս, մեծապէս շնորհակալութեան արժանի է։ մասնաւոր շնորհակալիք կը յայտնենք նաև Յոյն գերեզմանատանց Պատժ. Միւթէվէլլի էֆէնտիներու, որք մինչեւ իսկ ոեւէ պէտք եղած գործիներն անգամ տալու խոստումը չի զացան առ ի դիւրացնել մեր ձեռնարկը։

Օգերն սկսան տաքնալ, պատմական Ոլիմպոս գագաթանց ձեան սպիտակ սաւանն այժմէն անհետանալ սկսած է, թէեւ կանուխ։ երաշտը կը տիրէ, հունձքերն ի վտանգի կը նկատուին, և տեղւոյս մերձակայ արտերէ մի քանին վնասուած։ շաբաթէ մը ի վեր, անձրեւի յատուկ ամրոցքներ կը լինին՝։ գառանց միսը որ նախորդ տարիներ 2-3 դրուշի կը վաճառէին ամենապարարտ տեսակը, այս տարի 4 գ.էն։ և այն ալ կը համարձակիմ գրելու և ըսելու թէ՝ ընտիր տեսակէն կարի հազուագիւտ կը գտնուի։ պատճառը ոչիսարաց անտնունդ մնալէն առաջ եկած է երաշտութեան առթիւ։

ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ
ԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆ ՈՐԻՆ

Յառաջիկայ մայիս 6 ին, ամբողջ Կովկաս կը պատրաստուի տօնել Մշակի խմբագիր Պ. Գրիգոր Արծրունիի գրական գործունէութեան քսան և հնգամեան։ Այս առթիւ Ազգէ՞ր ամաթերթէն կ'արտատպենք հետեւեալ յօդուածն որ ի վեր կը հանէ Մշակի համակրելի խմբագրին բոլոր արժանիքը։

Ա.

Գրիգոր Արծրունին, իբրեւ հրապարակասոյ և խմբագիր, հայոց գրականութեան մէջ մի բարենշան երեւոյթ է։ Նա լինելով Դէորգ աղայի թոռը և գեներալ Երեմիա Արծրունու որդին, «սնուած ու գրգռուած չքեղազարդ բաղմոցների և գահաւորակների մէջ», յանկարծ դուրս է գալիս այդ փափուկ կեանքից և իր անձը նուիրում է ամենաչարքաշ և սրտամաշ պարապմունքի, այն է՝ հայկական գրականութեան, որին ծառայելը հաւասար է այն տանջանքներին, որ մի ժամանակ հայերը կրում էին Ապար աշխարհում։

Ստորին աստիճանից դէպի աշխարհային բարձր աստիճանի ձգտելը ամէն մարդու բնական է, և շատերի էլ միակ իդէան է, բայց բարձր աստիճանից խոնարհիլ և մնալով ստորին կարգերը՝ նրանց բարձրացնելու մտքով,— ահա այս յատկութիւնն է, որ այնքան կը բարձրանայ ու կը հասնի մինչեւ երկինք, որքան դէպի պատմութեան հնութիւնը երթանք։ Այսպիսիներին ժողովուրդը միշտ պատուել և պաշտել է։

Մի անդամ դրական-հասարակական ասպարէզ մտնելով, պ. Արծրունին գրաւում, բռնում է այդ հրապարակը, և բռնած ունի ահա քսան հինգ տարի քաջութեամբ, աղնուութեամբ և փառքով։ Նրան այդ ասպարէզը գրաւել են տուել իր բնական ընդունակութիւնը, բարձր զարգացումը, բազմակողմանի դրական կրթութիւնը, նուրբ ճաշակը, մշակուած տաղանդը, չարունակ ինքնակրթուիլը և, որ մեծն է ամենից, այն անկեղծ հաւատն ու սէրը և անձնուիրութիւնը, որ ունի դէպի իր դրական գործը, որի համար նախապատրաստուած էր արդէն տարիներով և պատահմամբ չը սկսեց։

Այս գործի համար նա ամէն ինչ զոհ բերաւ, և, որ դժուարն էր ամենից, ոանատակ տուաւ այն նախապաշարմունքները, որով վարակուած էին իր արիւնակիցները, որոնք դրական գործունէութիւնը մի ստոր գործ եւ ստորին վիճակի մարդու պարապմունք էին համարում։ Եւ հէնց այս պատճառով էլ նա իր առաջին պատերազմը այս նախապաշարումն ունեցող չիջանների դէմ յայտնեց, մերկացնելով նրանց ներքին սրկութիւնը, բարոյական սնանկութիւնը և արատքին գոռոզութիւնը։ Ոչ մի հայ թերթ վստահութիւն չունէր նոյն կերպարանափոխուած չրջանների մէջ մտնելու։ այդ չրջաններում եթէ նրանց ընդունում էլ էին, ողորմութիւն տալու պէս էին ընդունում, իսկ կարդալով— չէին կարդում։

Մշակը մուտք գործեց այդ հակակրթուած չրջանի մէջ ոչ իբրեւ մուրացկան, այլ իբրեւ մի պատուաւոր հիւր և իբրեւ մի անսպասելի պարտատէր, և պահանջեց, որ նա վճարէ իր հասարակական և ազգային պարտաւորութիւնը, որ նա կարդայ իր մայրենի լեզուով հրատարակուող թերթը։ Եւ նա կարդաց, ոչ ակամայ, այլ շատ սիրով և մեծ համակրութեամբ։

Ստորին դասակարգը սովոր էր իր տանու տէրտերին «օրհնեա տէր» չասել։ Նա ձանձրացել էր արդէն իր մենակրեպ սաղմոսաձեւ լրագրից, որ ամեն օր թոյլ բերանով և նիրկոն աչքերին, միւնոյնն էր մնում։ Ժողովրդի ականջին։ Յանկարծ դուրս է գալիս Մշակը, բոլորովին այլ ձեւով և բովանդակութեամբ, և զարկ զարկի ետեւից խփելով, հարց հարցի ետեւից դարձեցնելով, ժողովրդին սթափեցնում է դարաւոր նիրհից։— Այս ո՞վ է, ի՞նչ է,—հարցնում է ապշած ժողովուրդը, և երբ ամեն տեղեկութիւն հաւաքում է, երբ իր տրամադրութեանը համեմատ է գտնում ասողին և նրա ասածը, իսկոյն գրկում է նրան ամուր ձեռքերով։

Այսօր Մշակը հայ ժողովրդի ամենասիրելի լրագիրն է ոչ միայն Ռուսաստան, այլ և ամեն տեղ, ոչ միայն մի դասակարգի համար, այլ ամեն դասակարգի և ամեն կոչման և սեռի ու կրօնի Հայոց համար։

Բ.

Երբ տեսնում ենք, որ երկու մարդ իրար օձիքից բռնած վիճում են, մէկը պնդում է, որ արեգակ կայ, մէւսն ասում է—չը կայ, այստեղ աչք ունեցողները տեսնում են, որ վիճողները տարաբախտութիւն ունին աչքի լոյսից զուրկ լինելու։ Իրաւի, կորցրը իրար հետ վիճում են շատ այնպիսի առարկաների մասին, որով միայն տիրութիւն են բերում տեսնողների վրայ։ Այսպիսի վիճաբանութիւն լինում է և մուսոր կոյրերի մէջ, այն զանազանութեամբ միայն, որ աչքով կորը տեսանելի առարկայի մասին չի վիճում աչքով տեսնողի հետ, բայց մուսոր կորը, իաւարամիտը յանդգնութիւն ունի վիճելու լուսամիտ մարդու հետ։

Այս հանդամանքի հետեւանքն են բոլոր այն վէճերը, որոնք մերթ ընդ մերթ այս և այն լրագրի կողմից եղել են Մշակի դէմ։ Զենք կարող ասել, որ այդ վէճերի մէջ Մշակը միշտ անպակաս է եղել, բայց կարող ենք ասել, որ միշտ անվնաս է եղել և լուսամիտ։

Մշակը միշտ պահպանել է ամեն հայ հասարակութեան և համայնքի, ինչ կրօնքի էլ պատկանած լինին նրանք, որովհետեւ Մշակը մի կրօնական թերթ չէ, այլ մտաւորական և կենցաղավարական, և ինչ ասել կ'ուզի, որ այդ խնդիրների վերաբերութեամբ բոլոր ազգաբնակութիւնը ի՞նչ ազգութեան և կրօնի էլ պատկանէին, պէտք է համերաշխ լինին միմեանց հետ։ Մշակը միշտ հայի թոյլ կողմն է ուզեցել զօրացնել և այս կարելի չէ ուրիշ ձեւով այլ միայն ասելով թէ այն, որ դու ոչինչ ես համարում, նոյնքան սուրբ է, որքան և այն, որ դու սուրբ ես համարում։

Գ. Արծրունին չի մոռացել ամենից մոռացած հայերին օտար տեղերում։ Նրա այս պաշտպանութեան դէմ եւս եղել են յարձակումներ, բայց մշմնջողը ժողովրդի կաշին է և նա շատ լաւ է զգացել, որ Մշակը ժողովրդի սրբոյն է ջուր խմում։

Այսպէս պ. Արծրունին մի կողմից կրթելով ժողովրդին, հասկացնելով նրան իւր չարն ու բարին, միւս կողմանէ մտրակը ձեռին պիտի յարձակուէր եւ յարձակուէր, չատ անգամ նաև անինայ։

Մշակը միշտ ունեցել է ազատ եւ թարմ մտքի տէր աշխատակիցներ, բայց լրագրին ոգի և կեանք տըողը միշտ եղել է ինքն Արծրունին իր առաջնորդող յօդուածներով, Ասիացու ֆելիետոններով, Շեէ.յցարիայի և Փարիզի նամակներով։

Հայերիս համար մեծ նշանակութիւն պիտի ունենայ ոչ միայն Արծրունու դրաւոր վաստակը, այլ և իր կենդանի անձնաւորութիւնը, որ լինելով եւրոպական կրթութիւն ստացած, հմուտ եւրոպական լեզուների, հարկաւոր դէպքերում կարող ենք ուղարկել նրան նոյն իսկ Ամերիկա։ Վերջին ժամանակներս նրա Փարիզ գընալուն ուելի նշանակութիւն պիտի տանք, քան թէ այնտեղից գրած նամակներին։ Այդ նամակները կարող էին գրել և ուրիշները, կարող էին և պատեղ թխել, բայց այլ նշանակութիւն ունի բոլորովին, երբ մի հայ խմբագիր ինքն անձամբ տեսակցութիւն է ունենում միւս ազգերի խմբագիրների հետ և ընդունում նրանցից իբրեւ իրանցից ոչ պակաս ազնուական և չնորհքի տէր մարդ։ Այս պատիւը միայն նրա անձին չի վերաբերում, այլ եւ այն դրականութեան եւ ազգին, որի ներկայացուցիչն է հանդիսանում նա։ Զէ՞ որ դատապարտում ենք այն հայերին, որոնք թշուառութիւն ունին իրանց ստոր արարքով ամօթ բերել հայ ազգի անունը և որա հաւատակ պատուում, մեծարում ենք նրանց, որոնք բարձրացնում են մեր ազգի անունը իրանց առաքինութեամբ և հանճարով։

Եւ հիմա, կարծում ենք, ժամանակ է, որ ժողովրդի համակրութիւնը կամ հակակրութիւնը երեւայ գործով, ժամանակ է, որ հայ ժողովուրդը իր դրական կամ բացասական քուէն տայ Մշակի անխոնջ խմբագրի գործունէութեանը, և մենք յուսով ենք, որ այդ քուէն կը լինի դրական, այլ ոչ բացասական։ մենք յուսով ենք, որ Գրիգոր Արծրունու դրական գործունէութեան քսանրհինգամեակը կը տօնի մինչեւ այսօր հայոց մէջ նմանը չտեսնուած փառաւոր հանդիսով, և հայերը ցոյց կուտան, թէ գիտեն փառաւոր պսակ դնել մտքի և խօսքի մշակի գլխին նաև նրա կենդանութեան ժամանակ։ Ղ. Ա.

ԾԱՂԿԱՆՑ ԼԵԶՈՒՆ

Ոչ ուռն ի զանգ թոպեալ հնչիւն ազդէր
ըզմաչ և ըզդադար
Եւ ոչ ջրագող, կամ բիւրեղ ընդ աւազոյն
ըզծամն հոսեալ։
Այլ ըստ պահուց կարգեալ ծաղկունք որպէս մանկտի ի մահարձանս
Ազդ ի փթիթս առնէին զայգ և ըզծագ և զփայլածու,
Զարեւածայր և զարփոզ, ըզշանթակող և ըզհրաթաթ
Եւ զբոլոր իսկ ըզհանգոյցս արփիաձեմ քառաձիոց։

Բառարան Հէնդիի Բ. 222-28

Զի՛ հանդոյ է նշանակել ըզժամեր—Մինչ լուսոյ մէջ ծածանելով կը սուրան—Հստ փթթելոյ և փակելոյ ծաղկանց մեր Որք ժպտալիր խնդան յաւուրն ամարան։

ՀԷՄԱՆՍ

Ազարիոն Tanaisie «օշլաճան» օրոս
Առեղութիւն, թշնամութիւն ցմահ
Ագաւնիմ Verbena ֆէլոս դէնէյ
Ագրթէ ինձ համար
Ագիճուկ Hepatica հանբէրէյ
Սէր նուիրական, սուրբ սէր։
Ամիսոփուկ Sensitive plante ֆէլուէյն օրոբ
Զգայնութիւն
Այծատերեւ Volubilis հանբէ եալ ալոճը
Եղբայրական սէր, քրոջ սէր։
Անթառամ Immortelle հէրբեմ Բոպ
Ցիշատակ անմոռանալի, անդադար
Անիսոն mint անիսոն
Առաքինութիւն
Անմոռուկ մնէ դէնէյ
Սէր կաթոգին, ճշմարիտ,
Առուոյտ եղնճ
Ճարտարութիւն, հանճար
Աստեղածաղիկ reine marguerite էրէլէ խանբ
Դաբ։—անոր վրայ պիտի խորհիմ
Զ-ախա։—կը մասնակցիմ քու զգայմանդ
Արեւատուրմ heliotrope վէյնէլեռ
Հաւատարմութիւն
Արծաթակող Corbeille d'argent էէշէլ էորէ
Անտարբերութիւն
Արծուամագիլ columbine խասէրէ տէրբեռ
Վշտագի՛ն, տարակուսակ
Արծուէկտուց ղեվէրէ օրոս
Դեռ եւս կը սիրեմ զքեզ
Արքայանոյ ղասոս ղէնէյ
Ագահութիւն, ագծաթասրութիւն
Արքայաբաժակ ղասոսէր
Եթէ հարուստ լինէ ի քեզ պիտի սիրէի
Արքայակաղին zilbert էբբիմղը ֆընոբէ
Հաշտութիւն
Աւելուկ աշխոտ օրոս
Համբերութիւն, հեզութիւն
Բաղեղն սոբմաղէ
Կը փարիմ ի քեզ
(գարնանի, ընձիւղով) փոթ ի հանել
Բաղրջուկ էպէ էյնէնէյ
Ցօժարութիւն անոյշ
Բզրուկ դիռ ղէնէյ
Սէր ճշմարիտ, կաթոգին
Բոգ, օձի սխտոր։ ճէնանէնէ
Կուսական հպարտութիւն
Բոզրոջ, վարդի bouton de rose
Խոստովանութիւն սիրոյ
Բոզրոջ վարդի, ճէրմանը
Կուսութիւն
Բրարիոն tubéreux ըէեղէր
Գրգանք, հեշտասիրութիւն
Գարնանածաղիկ primevère ղէհրէբ-էեղէյ
Հրապուրիչ գեղ, շնորհ
Գորգինա dahlia եբբրբ դէնէյ
Անհաստատութիւն, յեղյեղկութիւն
Գրէ, տես Խորդենի
Դափնի գէֆիռ
Միմիայն մահուամբ կը փոփոխիմ
(Փոռնչ) առաքինութեան վարձ
Դափնեվարդ oléandre ղբէրմ
Զանձրոյթ։ գզոյշ եղիր։
Դեղձ ղէֆիրէլ
(Բոզրոջ) գերիզ եմ միշտ, յաւէտ ծառայ
Դեղձան Laburnum «սրը սալէքմ ադոնը
Մոռցուած, լքեալ
Դիւամար Sauve-vie եբբրբը ֆարբ
Հաճոյք։ հանձար։ ուղղութիւն
Դրչնածաղիկ pied d'alouette հեղրոռ
Թեթեւամտութիւն
Եղեսպակ ադոբբը ղէնէյ
Համարձակ մեծ։ վարկ
Եղրուանի էբէլէ
(Ճերմակ) հաճեստութեան
(Մանիշակ) առաջին զգացում սիրոյ։
Եղրուանկ Syringa
Ցիշատակ
Զանգակածաղիկ լան դէնէյ
Հաստատամտութիւն երկայնմտութիւն
Զինիա Zinnia օֆ դէնէյ
Ցիշատակ բարեկամաց
Ընձախոտ ֆաքիրան օրոս
Պատրանք, խարէութիւն
Թաղթ Cycloméne պռանոբ դբէեմ
Երկմտութիւն, տարակոյս
Թամուգ adonis պեմ դէ-հրէ
Ցաւալի յիշատակներ
Թանթրուեանի դբ-վեր դէնէյ
Գութ, վշտակցութիւն։
Թաւրինջ amaranthe
Սէր անմոռանալի, անթառամելի
Թրիփոլոն Nastartium լոպին դէնէյ
Հայրենասիրութիւն
Թրնջխոտ օղլա օրոս
Բուժումն, փրկութիւն
Ժանտաֆուշ Houx
Մոռացողն եմ
Լեռնն լենն դէնէյ
(Ծաղիկը) սիրոյ հաւատարմութիւն
Լեռնավարդ Azala ռոզբէյա հանբէլի
Հաճեստութիւն, ժուժկալութիւն
Լերդատունկ Hepatica
Վստահութիւն
Խալանջ ոչ-ըէ-բէյ օրոս
Առանձնութիւն
Խաչածաղիկ լաբիռ ֆիլէէ
Հաւատք
Խնկունի պլոֆէրա
Ցիշատակ
Խնձոր (պտուղը)
Փորձութիւն
(Բոզրոջ) նախապատուութիւն, գերազանցութիւն
Խոտ
Խոնարհութիւն
Խորդենի Geranium
(Խնոր բոռրդ (ռիբբ) ներկայ գերազանցութիւն
(Զոռ բոռրդ) վրիպեալ յոյս (ռորբէլա էյնէյ)
Հնդիկնոյդ) ակնկալելի պատահումն
(Լեռնն բուրդ) անակնկալ պատահումն
(Ծէրանէրդ) ծաղիռալ) մոլիթարութիւն
(Վարդ, կիւլեռաղը չիչէյ) գերազանցութիւն
(Արծաթասերեւ) յեռոս կոչումն, նահանջումն
Ծիփին տես Լեռնավարդ
Ծառ կենաց arber vitae ռաղը
Անապալելի բարեկամութիւն
Ծիրանածաղիկ cardinal։
Բաժանումն, որոշումն
Ծծմոր մաֆ դոպէմ Բոզրոջ
Քնքշութիւն, փափկութիւն
Ծորենի ֆ-ոբ դէնէյ
Դառնութիւն, խստութիւն
Կակաչ (կապարտ) յայտարարութիւն սիրոյ
(Անռաշնոռ) գեղեցիկ աշկունք
(Դէղէն) սէր անցուսալի, յուսահատեալ
Կակիա acacia
Մտերմութիւն
Կաղնի (տերեւ)
Քաջասրտութիւն
Կամելլիա camélia
Կատարեալ հաճոյականութիւն
Կապուտակ շուշան iris
Պատգամաւորութիւն
Կլեմատիս clematis
Բորոյական գեղեցկութիւն
Կնձնի ormeau ֆարռաղտ
(Տերեւը) հմայք մը, պաշտպանութիւն
Կնքաճաղիկ cachet de Solomon
Խորհրդաւորութիւն
Կոմունք յարգի
Առեղութիւն, գժտութիւն
Կովացնծուկ ռ-ովշան ֆռ-ոլոռը
Պատանութիւն, կանուխ երիտասարդութիւն
Կռատանկար dandalian հինդիզոռ դէնէյ
Պատգամախօս սիրոյ։
Կռատունկ ռռ-ոլէրէն օրոս-ռաքշան
Զիս կը ձանձրացնես,
Կռնկածաղիկ ռ-ոռնա դէնէյ
Բուժումն կոնծանաց
Հազարտերեւեան ծիլան ֆեբրէդ
Դո՛ւ միայն կրնաս բուժել զիս
Հազարջ պէ-ռռալ խալ-ոդ-
Կանխումն, նախապաշարումն
(Շարոռնէլէ)

ՏՕԲԹՕՐ Դ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Սկիւտարէն փոխադրուած է ի Բերա Պէքեար փողոց թիւ 9։

Երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը կէս օրէն վերջ իւր բնակարանը կ'ընդունի հիւանդներն և երեքշաբթի օրեր ձրիաբար կը դարմանէ աղքատները։ 47

ՏՕԲԹ. Ա. ՔՕՍԱՆՍ ՏԸ ԲԱՏԹԷՐ

Բժիշկ, վիրաբոյժ և մանկաբարձ, վերկայեալ Ամերիկայի համալսարանէն, հաստատուած է ի Բերա, Եէնի-Զարչի փողոց, թիւ 80։ Հիւանդները կ'ընդունի միջօրէի ժամ 1 էն 2, ըստ եւրոպացւոց։ երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանէ հիւանդները։ 54

ԱՌ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉՍ
ԵՒ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ ԱՐՈՒԵՍՏԱՍԼԻՍ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Ց'Ամերիկայ Բօչէռթերրի [Նիւ-Յորք] խթիմեան Ջրայ Բէյլդ Կնտ Ցիլմ ընկերութեան ներկայացուցիչ Պ. Հօրճ Ռ. ազ Պէց, որ այս միջոցիս մայրաքաղաքս կը գտնուի, պատիւ ունի հրաւիրել զՊ. Պ. լուսանկարիչս և արուեստասէրս ի մեծանոց Էմ. Ֆ. Մէբճանֆիի Պոյիս Պահճէ Գափու, հմն սենեակը. հմամար սոյն խթիմեան ընկերութեան արտադրութեանց նմոյշներուն կատարեալ մէկ ցուցահանդէսն, որք են հետեւեալները։

Ա. Խթիմանի ֆէլտթինօ պրօմիբ ա'արժանով թղթի վրայ փոքրն մինչեւ բաւական մեծութեամբ մեծցուած լուսանկարներ, ըրթուշով և առանց ըրթուշի։

Բ. Ինչն չափով մեծցնելու համար յատուկ գործիներ։

Գ. Խթիմանի թղանթերը [մաշկ] pelicules (Eastman tranparent films) դիւրաթեք և ապաւեալ պէս թափանցիկ, վերջին ծայր աստիճան գործող, «և. որոնց ապահեայ մեծութիւնը չոր բըլլաքնարուն յար և նմանն է»։

Դ. Խթիման Ռուքբր

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՒԱՂՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՒՑԹ ԱՆԳԼ ՈՍԿԻ 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լընտըն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրերը Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգլ. ոսկւոյ դրամարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 6

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոց, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս
Թիւ 12, Սահտալէր խան, Գալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԳ ԵՒ ՄԻՒԻՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ ֆռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889 » 5,604,722
Տարեկան հասոյթ » » » 12,773,779

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՈՒԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱՂ

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և գրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գապու, Անանիատիս խան. 11

ԾԱՆՕԹ.—Տեառք Ներսէսեան Հայր և Որդի, Ընկերութեանցս Պոլսոյ դրամատեարը, լիակատար ՎԱՐԿ ու ՀՐԱՀԱՆԳ ընդունած են վճարելու անմիջապէս այն ամէն ՁԱՍ, որոյ հաշիւը հաստատուած է և վաւերացեալ Ընդհ. Գործակալութենէն։

ՎԵՑ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆՔ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ
ԿԸ ՄՆԱՑ ՏԱԿԱՒԻՆ

ԵՕԹԸ ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ ՇԱՀԵԼԻՔ

ՊԷՎԻԼԱՔՈՒԱ ԼԱ ՄԱԶԱՅԻ

Պարգեւաւոր պարտատոմսերով

Երաշխաւորեալ իտալական պետութեան արժէթղթով որք Աւանդից և Փոխատուութեանց Աբքայական Մնաւուկին յանձնուած են թիւ 2,504 և 14,614 ստացագրերու համաձայն

Այս ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ՆՈՐ ՊԱՐՏԱՏՈՂՈՒԹԻՒՆ ՊԷՎԻԼԱՔՈՒԱ լա Մազայի վերակազմեալ փոխառութիւն, հաստատուած են Իտալիոյ Ուսմկերթս Թագաւորին 1888 յուլիս 1 թուականի հրովարտակով։

Փոխառութիւնը կը բաղկանայ 32,481,900 ֆրանք դրամագլուխէ, բաժանեալ 2,452,000 պարտատոմսէ։ Ցնդելի է 115 վիճակահանութեամբ՝ 1889 մարտ 30էն մինչև 1983 դեկտեմբեր 31 Այս 115 վիճակահանութենէն մէջ պիտի շահին

25,301 պարգեւաւոր պարտատոմս՝ 8,209,000 ֆր. արժէքով

Անկից հանելով գոյացուած վից վիճակահանութիւնները, կը մնայ տակաւին շահելիք 7 միլիոնի պարգեւ։

Իտալական կառավարութիւնը 1888 յուլիս 7 թուականի նախարարական զեկուցագրով հաստատած է Պեռական Արժէթղթոց աւանդը, իբր լիուլի բաւական ապահովութիւն համար փոխառութեան զործառնութիւնքը։ Առ այս, Աւանդից և Փոխառութեանց Աբքայական Մնաւուկը ամէն վկայականներ Իտալիոյ Թագաւորութեան Ազգային Պանքային կը յանձնէ այդ արժէթղթոց տոկոսը, պարգեւներուն վճարումն և արժէթղթոց գլխաւորը ապահովելու համար։

Վերջին վիճակահանութիւնք տեղի ունեցան 1889 դեկտեմբեր 31ին, 500,000 ֆրանքի գլխաւոր պարգեւով մը, և 1890 մարտ 31ին՝ 250,000 ֆրանքի գլխաւոր պարգեւով մը։

ՏԱՐԻՆ ԶՈՐՍ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆՔ

1890ին — 1891ին — 1892ին

Մարտ 19|31ին — Յունիս 18|30ին — Սեպտեմբեր 18|30ին — Դեկտեմբեր 19|31ին

ՊԷՎԻԼԱՔՈՒԱ ԼԱ ՄԱԶԱՅԻ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐՈՒՆ ԳԻՆՆ Է

1 պարտատոմս 15 Ֆրանք.—10 պարտատոմս 145 ֆրանք.—100 պարտատոմս 1,400 ֆրանք

ՊԷՎԻԼԱՔՈՒԱ ԼԱ ՄԱԶԱՅԻ պարտատոմսք ի սեռ վճարելի են, հետեւաբար ամէն ժամանակ փոխանցելի են և դիւրաւ կը վճարուին։

ՊԷՎԻԼԱՔՈՒԱ ԼԱ ՄԱԶԱՅԻ պարտատոմսք կը կրեն Իտալիոյ Ուսմկերթոյ Թագաւորին ստորագրած հրովարտակին պատճէնը, արքայական պատուիրակին ստորագրութիւնը, իտալական կառավարութեան հսկողութեան գրոշմն և վիճակահանութեանց յատուկ կանոնը։

Վիճակահանութիւնք տեղի կ'ունենան ի Հռոմ, Երեւմտեան նախարարութեան մէջ, Իտալիոյ Ազգային Պանքային խնամքը որ փոխառութեան վարիչ անուանուած է մինչև ցվերջ, ի ներկայութեան Աբքայական պատուիրակին, որ պաշտօն ունի հսկել փոխառութեան և վիճակահանութեանցդ որձառնութեանց, յօդուտ արժէտարաց։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՐԳԵՒԻՔ

500,000 ֆրանք	250,000 ֆրանք	30,000 ֆրանք
400,000 »	200,000 »	20,000 »
300,000 »	50,000 »	6,000 »

և նուազ կարեւոր ուրիշ շատ պարգեւք, ընդ. ամէնը 25,301 պարգեւք։

Պարգեւով կամ պարզ գլխավճարով չհած պարտատոմսից վճարումը կը լինի Իտալիոյ Ազգային Պանքային, իւրաքանչիւր վիճակահանութենէն ամիս մը յետոյ։

Ըստ որում արժեքդրոց ամբողջութիւնը 32 000 000 Ֆրանքի դրամագլուխ մը կը ներկայացնէ, եւ պարգեւներուն գումարն ալ 8 միլիոնը կ'անցնի, հետեւաբար շահելու հաւանականութիւնը 4 ի դէմ 1 է։

Արժէթուղթք ինչպէս և վիճակահանութեանց ցուցակք կը գտնուին ԻՍՏԻՐՆ ԼԷՃԷՆՍԻ, Քարաքէոյ, Տէյիրմէն խան, 14, Կ. Պոլիս։ 37 4—16

ՄԱԴԴՈՆ

ԿԻՍԱՇԻՊԱԼԸՐ

ՀԱՆԴԻՊՑԻՆ
ԲՆԱԿԱՆ ՋՈՒՐ

Կալաքարային թթուուտ աղբիւր
ամենամաքուր

ՍԵԼՊՆԻՆ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԵՒ ՋՈՎԱՐԱՐ ԸՍԹԵԼԻ

Հաներու, խռչտիզի բորբոքմանց, ստամոքսի և ազեաց համար յանձնարարեալ։

Հայնրիխ Մադդոն, Գալաթիա
և Վիեննա 47

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ
Ն. ԲԱՌԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէլիոյ և Բօխէի ֆէյ կանոնաւոր ճանապարհ

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաֆում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Անդրոլէ որ մայիս 14ին Մարսիլիայէն և մայիս 21ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Աֆրոյ որ պիտի մեկնի մայիս 13ին։

Բարիզ Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,
Ա. կարգ 300 ֆրանք
Բ. » 220 »

Ուղղիր և որոյ ուղեւորութիւն

Նաւագնչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմեցէք առ գործակատարն
ԹԻՄՈԹԷ ԲԷՁՈՒԼ
Թիւ 17-18 Ֆիւշլիք Միւսէֆ
371 Մոմհանէ փողոց, Թիւ 14

Ի գործատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐՆԻԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՀՈՏԱՒԷՏ ՆԻՒԹԵՐ

ՔԲԱՌՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ, 117, ՆԻՒ ՊՈՆՏ ՍԹՐ. ԼՈՆՏՈՆ

ՍԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ

ԼԷ ԺՈՒԱՅՈ ՊԷ ԼԷ ԳՈՒԼՈՆ, նոր սքանչելի հոտ
ՓՐԱՊ Է Լ ՊԼԱՍՍՈՆ, վարդի խնձորենւոյ ծաղիկք
ՋԱՐԻՆԱ, Գուլաական զուգանոյշ հոտ
ՀՈՏԱՑՆ ԼԻԼԱՔ, մեռմակ ղեղեանի
ԳՈՐԻԼՈՐԻՍ, Նարլուկ
ԲԱՅՐԸ ՎԻՈԼԷԹ, հեշտաբոյր
ԱԼՖՈՏԻԼ, ՕՐԳԻՏԻՏԱ, ՁԻՒՐ, Լէն.
ՀՈՒԱՅՏ ԷԼԻՈՏՐՈՊ

Էլ. ՊՈՒՔԷ
ՀՈՌԻ ԳԻԼԸՊ
ՕՐՈՒՈՆՆԱՔՍ
ՎԻՈԼԷԳ
ԻԼԱՆԿ-ԻԼԱՆԿ
ՄԻԼՖԼԷՕՌ
ՁԵՐՄԱԿ ՎԱՐԴ Լէն.

«Փրապ Լէլ Պլասսոնի առթիւ, Լոնտոնի Քաւարդ լրագիրը կ'ըսէ. «Եղանակին ամէնէն նորելուկ հոտերէն գերազանց կը համարինք Փրապ Էլլ Պլասսոնը, Լոնտոնի Քաւաւոն ընկերութեան. Որ ծառուի թագի ձեւով խիցեր ունեցող շիշերու մէջ։ Միւս բոլոր տեսակները կեղծ են.

ԼԱՎԱԳՆԵՐԸ Ս ԼԱՊ. անգլիական ազգը լավանայով— «Վայելուչ նորելուկ արգուզարդի սեզանի համար. Լավանայի գերբնաւոր անուշահոտութիւն։ Եթէ չիշը մէկ քանի վայրկեան բաց թողուս, սենեակին օդը կը մաքրուի և կը զովանայ։» Այսպէս կ'ըսէ Լոնտոնի «Տիլիանց Լրագիրը»։ Գերազանց պայման մըն է ընդդէմ գլխու ցաւերու, հարբուխի և էն։ Կը ծառուի թագի ձեւով խիցեր ունեցող կանաչ շշերու մէջ։ Միւս բոլոր տեսակները կեղծ են։

ՕԲԱԼԻՆ փոշի։ Տիկին Առեւլինա Բաղդի կը գրէ. «Պոհութեամբ կ'ըսեմ թէ ձեր Օբալինը շատ գերազանց կը գտնեմ. մորթին վրայ կը թողու շատ հաճելի տպաւորութիւն մը։
ԱՏԵԼԻՆԱ ԲԱՂԴԻ»

ՆՈՒԻՐՈ ՕՃԱՌՆԵՐ վարդի խնձորի ծաղիկներով Սպիոն Զարինա, Սուվան Լիլա Պլան, Սուվան Ռոզ Անկլէզ, վիոլէզ անկլէզ Անգլիական Քոլոնեի ջուր, Անգլիական լավանդայի ջուր, փոլա Քրէմ և այլն։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թ. բրիոյ եւ Գուլկարիոյ Ներկայացուցչին քով. Մ. ԼԷՄՈՒՆՆԵՆ ԳԱՐՁԻՈՆԱՆ
Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վիվոտա. պահանոցին քով, կայսրան Թրամուէյից, 95 և 67

ՈՍԿԵԱՅ ԵՒ ԱՐԾԱԹԵԱՅ ՎԵՑ ՄԻՍՏԱԼՔ

ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ ԲՈՒԺՈՒՄՆ
ՍՏԱՄՈՒԲՈՒԼ ՀԻՒԱՆԴԱՊԵՏՆԵՑ

ՊԱՏՈՒՈՅ ՎԿԱՅԱԿԱՆ
1872
ՓԱՐԻԶ

ՏԻՒՌԱՆԻ ԳԻՆԻ

88

Ֆրանսացի և օտար բժշկաց 4 000է աւելի ներբողալից վկայութիւնք կ'ապացուցանեն տղզեցութիւնն այս գինիին, որ Ալիքսանթէլի գինիին չափ ախորժակամէջ։

Կաղարդէն և զարգացուցչէ արմատաբար կ'ուսելիցին ախորժելը և կը բիւրացնի մարդուն թանը

Կեդրոնատեղի՝ ԾԱՆՆԻ ԵՒ ԺՈՒՏԱՆ, 1, կամուրջի հրապարակ, Պոլիս

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

211. Կ. ՊՈԼԻՍ ՄԱՀՄՈՒԴ ՓԱՇԱ 211

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ, իւր խանութին մէջ կը պատրաստուին թէ՛ արանց և թէ կանանց յատուկ ամէն տեսակ գեղեցիկ կոշիկներ Ֆրանսական նիւթերով և Ֆրանսայէ բերուած վերջին նորաձեւութեանց համապատասխանող օրինակներու համաձայն։

Պատրաստուած կոշիկները հետեւեալ վերջին գներով կը վաճառուին.

Գոթ ին Կալոշ	ղրշ	95	Պոլսական Կալոշ ղրշ	45
Գոթ ին	»	67	Կանանց մուճակ »	40
Մոչկ	»	150	Կանանց սկարբին »	45
Սկարբին	»	52		291

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԷՐԳԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Մէլլէթ խան, միջազգային Թղթատարտան վրայի յարկը

Այս նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համբաւ մի ստացած է ի մեզ, այս ամսուան եղանակին առթիւ իւր վաճառքներու քանակութեան վրայ յաւելումմ մի կ'անէ, որ արդէն բաղմաթիւ է Ֆրանսական, Անգլիական, Գերմանական եւ Պէլճիական բերքերու զանազան տեսակներով։

Հետեւաբար իւր բուն գործարանին ապրանքներուն վրայ ոչ են՝ օժտի համար ամէն տեսակ ճարմանկներէ, բանուածք, կիսագլխոց, քալիքօ, քօրսէ, թաշկինակ, սեղանի պլեդք, շապիկ, շապիկներ, ռասմանք, ֆլանել կանանց օրիորդաց և փոքր աղջկանց համար զարդարանքներ, սակայն է սարեր ռեւսակ տարեր նիւթեր բոլորն ալ ընտիր տեսակէ։

Հաւարակաց զարմանքը կը գրաւէ մանաւանդ այն վայելուչ և զանազան տեսակ վերարկուներն և ճաքեթներն կանանց օրիորդաց և աղջաց։ Ոչ բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ ճարտարով ու շքեղութեամբ յօրինեալ են։

Յաւելում մի ըրած է նաեւ ապպրուած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն ճոխ է սիրքան, և իւր ընդարձակ արհեստանոցին ջնորհիւ կրնայ կատարելապէս գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոցա ճաշակին ու բաղձանաց համեմատ ի գործ դնելով մինչ որ ապրաստրին։ Իր գործուն դան մինչեւ 16 տարեկան տղայոց համար ամէն տեսակ զգեստներ բարձրեր խիստ չափաւոր գներով։ Կը ծախուին մեծ եւ փոքր քանակութեամբ

ՄԱՍԱՒՈՐԹԻՒՆ ՉԱԿԱՑ 101

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

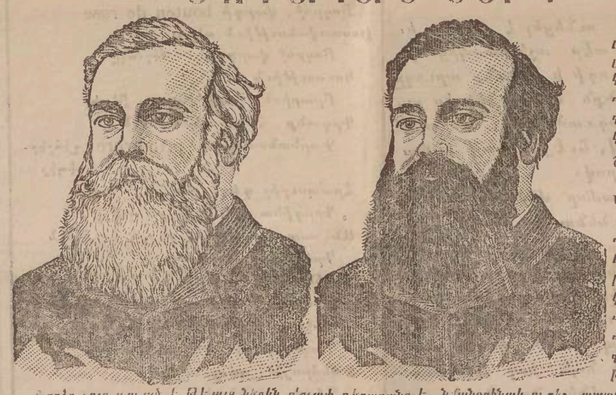

Նոր գիւտ մոգերուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգ ամէն, առանց ուրիշ նիւթի գործածութեան և կամ լուացքի,

ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՍԵՒԻ

Բոգիտալով միայն արմատները և խոտերու հիւթէ։ Կապտակ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուն պայծառ շագանակագոյն կամ թանձր սեւի։

Գործը դոյզն տաք է թէպէտ ներկն ուրբաի դիտարանց է նմանորինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ։ Իւր առաւելութիւնն է մազերուն ամէնէն բնական երեւոյթը տալ և ամէնէն ուշադիր դիտողն ի դերեւ հանել։ Կը կանգնցնէ հերաց անկումը, գլուխը կը մաքրէ, թեթեւ կ'անհետացնէ և նոր ոյժ կուտայ մազային մորթին։ Ուշադրութեամբ կարդալ

ԳՈՐԾԱՌՈՒԹԻՒՆ ՆԱԼԱՆԴԻՆ

Երեւանի երեքշնել գործածելէ առաջ և փոքր քանակութեամբ հեղուկէն դնել, սկսուառակի մը մէջ, յետոյ բաշակ պղտկի ասնաբալ մը կամ այդ հեղուկին մէջ թրջած սպանդով մը թեթեւ կերպով մազերուն վրայ անցուցնել զայն, այնպէս որ ամբողջ մազերը թրջին։ Ապա գլուխը բաց պահել մինչեւ որ հեղուկը չոգիանայ։ Բոլոր մազերը մէկ չբլայալով, ոմանք մէկ երկու գործառութեան պէտք ունին, այլոց համար մէկ ամ գամբ բաւ է։ Եթէ մէ երկու անդամէն աւելի գործածուի, գոյնն աւելի թանձր կ'ելլայ։ Անդամ մը որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է զայն տարիներով պահելու համար կը բաւէ երեք չորս շաբաթն անդամ մը հեղուկին գործածել։ Գոյն եղանակը գործածելու է մերուքին և պեխերուն համար։ Գէնք չկայ գլուխը լուալ գործողութիւնն առաջ կամ ետքը։ Միայն գեմքն և ձեռները լուալ ի գուլորթիւն։

Եթէ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուի մէկ երկու գործողութիւնն ետք, գլուխը լուալու է, բրիչ մը աբեղով։ ապա գլխուն քսելու է այդ ներկին մէջ թրջեալ թրջած սպանդ մը, և ուզուած տպագրութիւնն յառաջ կուգայ անմիջապէս։

ՊԷՂԻՏ ԻՆ ՁԱՌՈՒՇԱՒԱԼ

Միակ կեդրոնատեղի ԷՍՏՈՒՆԵՆ ԳԱՐԹՈՒԱՆԻ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վիվոտա, Պահանոցին քով, կայսրան Ղալաթիա Շեշլիի Թրամուէյից, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 63

ՆՈՒՊԻԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Խիստ յարմար է ներկելու համար կոշիկներն որք առաջին անգամն կը փայլին, առանց խոշտնալու. պէտք ունենալու։ Այս փայլն, որ նշանաւոր պայծառութիւն մ'ունի, ամբողջ շաբաթ մը տեւ։ Կոշիկներն անթափանցելի կ'ըլլան ջուրի և խոնաւութեան։ Տիզմը կամ ուրիշ ապտեղութիւնները դիւրաւ կը վերցուին թրջած լաթով մը, առանց փոխելու ներկին փայլը կամ գոյնը։

Այս ներկը կը յարմարի սրանց և կանանց ամէն տեսակ կոշիկներու։ Կարելի է գործածել զայն նորոգելու համար ճամբորդութեան կապաներու։

Գործածման եղանակ. Ներկելի առարկան խնամով սրբել, այնպէս որ հին ներկին հետք չմնայ։ Ապա փայլուն հեղուկին բսել, կամ սպանդի տարով մը կամ վրձնով։ Թրջեալ մոգերն զայն ներկին կը չորցնայ։

Զգուշանալ վնասներեն։

Ընդհանուր կեդրոնատեղին է ԷՍՏՈՒՆԵՆ ԳԱՐԹՈՒԱՆԻ, Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վիվոտա, Պահանոցին քով, կայսրան Ղալաթիա-Շեշլիի Թրամուէյից, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 7